

ΠΑΝΔΟΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

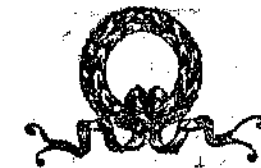
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λ.

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

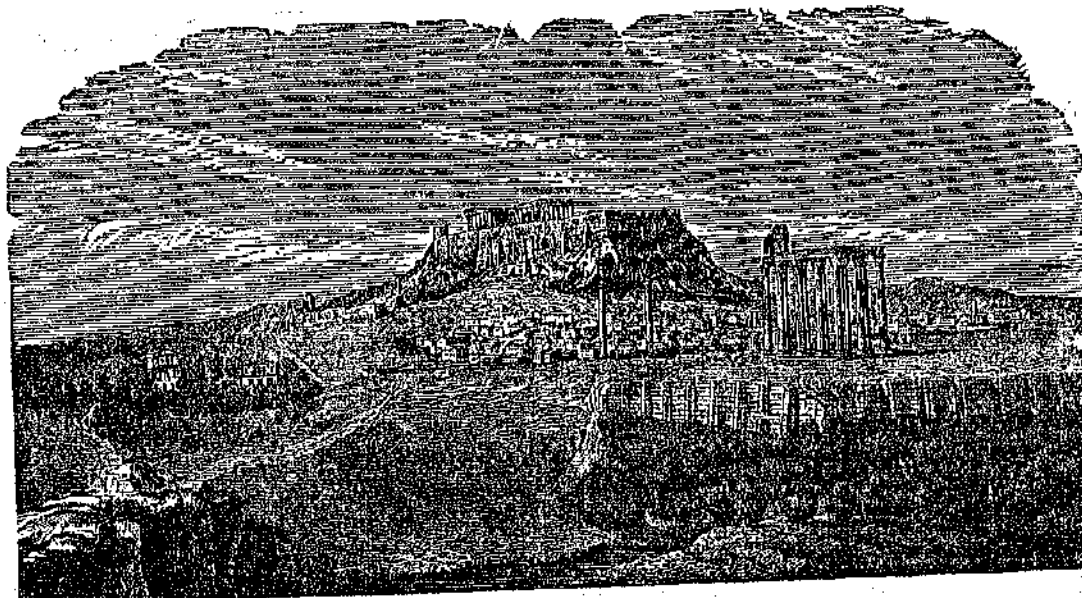
ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1858 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1859.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΟΡΑΣ.

1859.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 204.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΛΥΖΩΝΙΟΣ.

***

Άριστε φίλοι!

Αντίτιπὸν τι σπάνιον βύαγγελιον, τοῦ ἐν Βενετία ποτὲ ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου ἐκδοθέντος, τὸ ὁποῖον ἔτυχε κατ' αὐτὰς εἰς χεῖράς μου, με ἐδικέν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσω πρὸς ὀλίγον ἐν περι τοῦ λογίου τούτου Ἕλληνας, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὴν 157 ἑκατονταετηρίδα, εὐρίσκοντο περαιτέρω εἰδήσεις τινὲς οἰαιδῆποτε, καὶ ἐν ἄλλῃ, καὶ ποῖα παρὰ τὸ βύαγγέλιον ὑπ' αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἢ καὶ ἰδίως συνεγράφησαν. Τὸ ἐκ τῶν ἐξετάσεών μου προκύψαν, ἂν καὶ ἱκανὸν ὁπωσοῦν ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἐστάθη πολλὰ μικρὸν πρὸς ὅσον τὰς βιωτικὰς αὐτοῦ ἀπέβλεπε περιστάσεις· ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχη, δὲν λείπω μολαταῦτα νὰ κοινολογήσω αὐτὰ πρὸς τὴν σὴν λογίτητα, ἥτις, καλῶς γνωρίζω πόσον καὶ τὸν λεπτότατον περὶ τούτων ἐκτιμᾷ ἔρανον ἔσαν συμβάλλῃ εἰς ποιὰν τινὰ ἐπαύξησιν τῆς ιστορίας τῶν νεωτέρων μας γραμμάτων.

Ἦτο λοιπὸν ὁ Γλυζώνιος τὴν πατρίδα Χίος, ὡς αὐτὸς μνηστρεῖ τοῦτο προγραφόμενος, « Μανουὴλ Γλυζώνιος ὁ ἐκ Χίου » ἐν ἐπιστολῇ τοῖς ἐντευξαμένοις, τὴν ὅποιαν προτάσσει εἰς τὸ περὶ ἀριθμητικῆς αὐτοῦ συνταγμάτων δεικνύεται δὲ ἐκ διαφόρων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ὅτι καὶ τὸν πλείστον τοῦ βίου διήνησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, μάλιστα εἰς

τὴν Βενετίαν, ὅπου καὶ μετέστη τῶν ζώτων εἰς βαθὺ γῆρας προχωρημένος. Ἄλλ' εἰς ποίαν ἐποχὴν νὰ ἐπέρασεν εἰς τὰ Βοσπείρια ἐκ τῆς πατρίδος του, κατὰ τὴν ὕβαν δὲν εἰμπορῶ τοῦτο νὰ συνάξω παρὰ μόνον ἀπ' ὀλίγα τινὰ τὰ ὁποῖα ἀναγινώσκω εἰς τὴν περὶ τῶν ἐν Βενετία μετοίκων Ἑλλήνων ἀξιόλογον διατριβὴν τὴν ἐν Βενετία παρ' ἔλλογιμον ἀνδρὸς, τοῦ ὁμογενοῦς μας Ἰωάννου Βελοῦδου, ἐκδοθεῖσαν (G. Veludo sulla colonia Greca Orientale stabilita in Venezia 1847). Εἰς αὐτὴν φέρονται τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Γλυζωνίου, ἐνθα περὶ τῆς Βιβλιοθήκης ὁ λόγος, τὴν ὁποίαν εἶχαν ἀρχίσῃ νὰ συστήσωσιν οἱ ἐν Βενετία ἀποικισθέντες Ἕλληνες. « Οἱ ἐν Βενετία Ἕλληνες, λέγει ὁ Κ. Βελοῦδας, εἶχαν καὶ Βιβλιοθήκην, ἥτις ἀρχὴν ἔλαβε κατὰ τὸ 1597, ὅτε ἀπέκτησε πολλὰ βιβλία Ἑλληνικά τε καὶ Λατινικά ἀνήκοντα ποτὲ εἰς Ἐμμανουὴλ Γλυζώνιον, τὸν Χίον, ἀνδρὰ λόγιον, ὅστις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ ὑπὸ Καρόλου τοῦ Ἰσπανίας νὰ συλλέξῃ Ἑλληνικά ἀντίγραφα τὰ ὁποῖα ἀρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἔπειτα τὸ 1596 ὅπως παραδοθῶσιν εἰς τὸν διάδοχον Φίλιππον, ὡς εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ φαίνεται τὴν ἐν ἔτει 1596 Σεπτεμβρίου 11. » Τὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς λεγόμενα ταῦτα ἔχοντα τὸ κύρος καὶ τὴν μαρτυρίαν, ὡς βλέπομεν, ἐκ τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τρία τινὰ μᾶς δίδουσι νὰ γνωρίσωμεν, πρῶτον ὅτι ὁ Γλυζώνιος, τῶν πεπαιδευμένων ὑπάρχων εἰς καὶ αὐτὸς Ἕλληνων βέβηια τοῦ τότε καιροῦ, ἔγινεν ἐκ τούτου γνωστὸς εἰς τὸν Ἀυτοκράτορα, καὶ ὡς τοιαῦτος παρ' αὐτοῦ ἐπεφορτίσθη τὴν λεγομένην ταύτην τῶν Ἑλληνικῶν

καὶ ἐπιδιορθώσαι Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ἔτι ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας ἀφ' ἧς. » Πληροφοροῦμαι περιπλέον ἐκ τούτων καὶ ὅτι Γρηγόριος ὁ Μαλαξός, τὸν ὁποῖον, εἰς τὴν περὶ χειρογράφων προηγηθεῖσαν ἐπιστολὴν ἐν τῇ τῶν αὐτοῦ περιγρήφων ἡγνῶν κεντάπασιν, εἴη ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὰ μέσα τῆς 15 ἐκατονταετηρίδος, συγγενὴς πιθανῶς ὑπάρχων Ἐμμανουὴλ Μαλαξοῦ τοῦ συντάξαντος τὴν ἐν τῇ Τουρκογραφικῇ εὐρισκομένην πατριαρχικὴν ἱστορίαν, καὶ τοῦ μικρὸν πρότερον ἐν Βενετίᾳ διατρίψαντος Πρωτοπαπῆ Ντυπλίου Νικολάου Μαλαξοῦ, τοῦ τὸσάυτα μελωδῆσαντος ἄσματα ἐκδοθέντα τε καὶ ἀνέκδοτα ὡς εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ἀνέφερα. Βιδοποιοῦμεθα ὅμως ἀπὸ ἐπιστολῆν ἀφιερωτικὴν Γαβριὴλ Σαβῆρου πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱερουσαλὴμ, προταγμένην εἰς τὴν ἐκδοσὴν τοῦ Γλυζώνιου, ὅτι πολὺ αὐτῇ ὑπάρχει διαφέρουσα τῶν προηγηθεισῶν ἐκδόσεων τῶσιν κατὰ τὸ κἄλλος τῶν στοιχείων καὶ τῶν ἀκριβῆ διόρθωσιν, ὅσων, τὸ κυριώτερον μάλιστα, καθὼ εἰς αὐτὴν συνανῶνται καὶ τὸ εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον συνηρμόσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, ὡς μαθηματικῶς κατέχοντος γνώσεις, ἐπὶ τῷ τελειότερον καὶ μεθοδικώτερον. Ἀλλὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ὡς πολλὰ σπαργίαι τὴν σήμερον, καὶ σχεδὸν εἰς τὸσον χειρογράφου λογιζομένης, μὲ ἀρέσκει νὰ ἐμῶν καὶ εἰς λεπτομερεστέραν τινα περιγραφὴν.

Προσθίεται εἰς αὐτὴν, ὡς τηλαυγὲς πρόσωπον, μεγαλοπρεπῆς τις καὶ παντοῖως ἐγκοσμούμενος πύλων, φέρων ἐν μέσῳ δι' ἐρυθρῶν τὴν ἐπιγραφὴν « *Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον* », ὑπὸ ταύτην δὲ, τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος συμπαραστατουμένην ἐκαστέρωθεν ὑπὸ δύο τῶν Ἀποστόλων, Ἰακώβου, νομίζω, καὶ Πέτρου, κλειμένην ἐντὸς τετραγώνου, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν γῦρον ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγελικὰ λόγια: « *ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.* » Ὑπὸ τὸν βυθῆρα τοῦ πυλώνος σημειοῦνται τὸ ἔτος « *ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' ἧς.* » Εἰς τὸ ὅπισθεν τοῦ φύλλου κείται ἐπιστολὴ τοῦ φιλαδελφείας Μητροπολίτου Γαβριὴλ Σαβῆρου, ὅστις δι' αὐτῆς ἀφιερόναι τὸ τεῦχος πρὸς Ἱερουσαλὴμ τὸν Β', τὸν γνωστὸν ἐκείνου Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς τὸν ὁποῖον ποτὶ ἔγραψαν ἀπὸ Τυβίγγης ὅ, τε Μαρτίνος Κρούσιος καὶ ἕτεροι Γερμανοὶ Προτεστάνται Θεολόγοι ἀνακοινόντες εἰς αὐτὸν τὰ περὶ τῆς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῆς ἀναμορφώσεως: διὰ τὸ ἐπίσημον ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἐπιστελλόντος καὶ τοῦ πρὸς ἃν ἐπιστέλλεται, ἔτι δὲ καὶ ὡς συντελοῦσαν εἰς ἱστορικὸν τῆς ἐκδόσεως τεκμήριον φέρω τὴν ἐπιστολὴν ἐνταῦθα ὀλόκληρον ἔχουσαν οὕτως:

« *Τῷ παναγιωτάτῳ ἡμετέρῳ δεσπότη καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἱερουσαλὴμ Γαβριὴλ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας ἐπίδοσιν πνεύματος ἁγίου καὶ ἔργα σωτηριώδη.* »

« *Ἐγὼ καὶ πολλοὶ, παναγιώτατε δέσποτα, πολλὴν κατέβαλον φροντίδα βιβλίου ὡς τὰ πολλὰ τῆς μέγα συντελοῦσης ἡμῖν πρὸς τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν φιλο-*

σοφίας, καὶ τῆς ἀκαριφνοῦς ἡμῶν πίστεως, τῆς δυνάμει, φημί, φιλοσοφίας, τῆς πρὸς τὸ ἄμωρον ἐκείνου ἀγαθόν, οὐ ἕνεκα πάντα γίνεται καὶ πράττεται, παρασκευάζουσης ἀνελεῖν, ἐκτυπῶσαι, ἀλλ' ὄλιγοι τῶν βιβλίων μεθ' ὧν εἶδος ἔδει σπουδῆς καὶ προθυμίας τοῖς βιβλίοις προσέσχον μηδενὸς ἄλλου φροντίζοντες ἢ τοῦ κέρδους καὶ τῆς τοῦ χρυσοῦ περιουσίας: καὶ ἦν οὕτως ἰδεῖν ἐντειθεῖν οὐ μόνον τὰ περὶ γραμματικὴν καὶ χαρακτῆρα τῶν στοιχείων οὐχ ἢ προσῆκε διακεῖμενα, ἀλλὰ καὶ ὁρημάτων καὶ συλλαβῶν καὶ ὀνομάτων ἰσπερὶ ἡμῶν τὰ πλεῖστα βιβλίων, οὐπερ οὐ μόνον τοῖς γε νῦν ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰσέπειτα οὐ τὴν τυχοῦσαν προξενήσεαι ψυχικὴν βλάβην τε καὶ ζημίαν. Τούτων τοιγαροῦν οὕτως ἐχόντων ζήλω Θεῷ κινηθεὶς Ἐμμανουὴλ ὁ Γλυζώνιος, ἀνὴρ τὰ τε ἀλλὰ καλὸς κάθαρος, τῆς τε κυκλικῆς τῶν παρχαλίων περιόδου καὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἐμπείρου ἔχων ὡς τοῖς πολλοῖς δὴλον, καὶ μηδενὸς τῶν τῶ σῶμα πιεζόντων εἰς νοῦν βαλὼν ἢ ἐπὶ μέγα θεῖς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὡς τῶν ἀπάντων ἀναγκαιότατον, καὶ καθαρίσιν ζωῆς ἀπὸ τῆς ὀλιγκῆς ἀλογίας ἐμπειοῦν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ κατ' εἰκόνα τηρεῖν ὡς οἶόν τε ἀμόλυτον ἐνδεικνύμενον, καὶ τὸ τῆς προτέρας ἔξεως εἶδος παρασκευάζον ἀπολαβεῖν, ἀριστὰ ἐκτετέπικε, τῶν μὲν προτετυπωμένων πολλὴν διάφορον οὐ μόνον τῷ ἀκριβῶς διορθῶσθαι καὶ παγκάλως ἔχειν τὰ τε σχήματα τῶν στοιχείων καὶ τὰς αὐτῶν γραμμάς, ἀλλὰ καὶ τῷ συνεῖναι αὐτῷ τὸ ἐπιστημονικῶς ὑπ' αὐτοῦ συναρμοσθέν, ὑπὸ δὲ τινῶν πάλαι ἀμαθῶδως συντεθέν Εὐαγγελιστάριον, ὅσων ἀναγκαῖον πάντως τοῖς ἀπανταχοῦ, ὅσων κέντρον πρὸς κύκλον, καὶ ἄρκτος τοῖς πλέουσι. Τοῦτον γοῦν τὸν πόνον καὶ τὴν εἰς φῶς ἤδη μεθοδικῶς ἐκδιδομένην διόρθωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, σοὶ τῷ νομίμως τοῦτο ἐμπιστευθέντι, ὑπὲρ αὐτοῦ (τε) καὶ τῆς ἡμῶν μητρὸς ἐκκλησίας μωρούς τῶν ἀφορητῶν ὑπομεινάντα καμάρτους ἀναθεῖναι προσέλετο: ὅν γε δεχθεὶς ἀσμένως μᾶλλον δὲ τὴν εὐνοικῶς τε καὶ εὐπειθῶς ἔχουσαν ἡμῶν ἀπάντων βουλήν καὶ προαίρεσιν πρὸς τὴν σὴν θεσπεσίαν καὶ σωφωτάτην ψυχὴν, ἥς ταῖς ἀγρύπνοις ἐρειδόμενοι δεήσεαι καὶ ἄλλα ἐταίμως ἔχομεν ἐκτυπῶσαι ἐς τὴν τῶν γένους ἡμῶν ὄνησιν καὶ τῆς ἐκκλησίας ὀφείλαν, τὰ πάντα σοὶ τῷ τῆς οἰκουμένης φωστῆρι, καὶ τῇ κορωνίδι τῶν Πατριαρχῶν δῆπουθεν χαριζόμενοι. Ἐρῶμενο ἀφ' ἧς. »

Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀρχοῦνται τὰ εὐαγγέλια ἀκολουθοῦντα κατ' Εὐαγγελιστάς, εἰς καθ' ἕνα τῶν ὁποῖων προσθίεται: « *Βύρσεις κατὰ τάξιν τῶν κεφαλαίων τοῦ βιβλίου* » προσέτι δὲ ἐκ τε Σωφρονίου, καὶ τῆς Δωροθέου Τυρίου Ἐπισκόπου συνύψους βίος αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τέλος κατατάσσονται τὰ εἰς μνήμας ἁγίων καὶ τελετὰς διαφόρους ἀναγνωσκόμενα εὐαγγέλια. Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τὸ τεῦχος φέρει: « *Τὸ παρὸν καὶ θεῖον (sic) Εὐαγγέλιον ἐξετυπώθη ἐν Βενετίαις μετὰ πλειστάτης ἐπιμελείας παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἱουλιανῶν, συνθεσθε καὶ διορθῶσαι Ἐμμανουὴλ Γλυ-*

ζουρίου, ἔτι ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' ἧς. » Ἐμπαρόδῳ σημειῖται ὅτι οἱ ἐνταῦθα ὀνομαζόμενοι Ἱουλιανοὶ τυπογράφοι ἦσαν Ἴταλοι τὸ γένος, Βενετοὶ τὴν πατρίδα, οἵ τινες, ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων καὶ παρὰ πατρὸς διαδεχόμενοι τὴν τέχνην, διαφόρους ἐξετύπωσαν καὶ ἡμετέρας βιβλούς: ἐν Βενετίᾳ μέχρι τῶν μέσων καὶ ἐπέκεινα τῆς 17' ἐκατονταετηρίδος: ὅθεν δὲν ἀμφισβῆσαι ὅτι κατὰ παραδρομὴν βίβλια ἕνα τούτων Ἀνδρέαν Ἱουλιανόν, τὸν ὑστερον, ἐξέλαβεν ὡς Ἕλληνα Ἡπειρώτην, ἔλθοντα εἰς Βενετίαν ἐξ Ἰωννίνων, ὁ ἡμέτερος Παπαδόπουλος: ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν μετὰ τὴν ἄλυσιν παρ' Ἑλλήνων τυπωθέντων βιβλίων (Μέρ. Α', σελ. 4.)

Ἀκολουθοῦσι μετὰ τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου δύο προσέτι σελίδες, εἰς τὰς ὁποίας περιέχεται « *Ἀναπλήρωσις εἰς τὸ καθημερινόν Εὐαγγέλιον πάντων τῶν ἐλλειπόντων λόγων τε καὶ λέξεων καὶ στίχων τῶν ἐν τοῖς τέσσαρσιν ἱεροῖς Εὐαγγελιστάσι.* » Τὸν σκοπὸν δὲ τῆς ἀναπλήρωσεως διαδήλοι ἐν προλόγῳ ὁ Γλυζώνιος οὕτως: « *Ἐπειδὴ τὴν τοῦ βιβλίου τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐξεδόκαμεν τάξιν ἐν τῷ παρόντι Εὐαγγελίῳ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ὀλόκληρον πάντων τῶν κεφαλαίων ἀκολουθίαν τῆς παρούσης πραγματείας, προσθεῖναι προηγήμεθα, ὡς ἂν ὁ βουλομένης ταύτης ἴνα καὶ τατραευκαγγέλιῳ χρῆσθαι δύναται, ἴνα μὴ τὸ ἐν μέσῳ τινῶν κεφαλαίων παραλειπόμενον διαδορυθῆ τῶν ἀναγινώσκοντα τὸ ὅλοτελές τοῦ Εὐαγγελίου τοῦτον καταζητοῦντα: ταύτη τοι μὴδ' ἐν τούτῳ τὴν πραγματείαν ἐλλειπῶς ἔχειν ἐάσαντες, καὶ τούτῳ παρεσημεῖωσαμεν, ἴνα διὰ πάντων ἐντελής γέννηται ἡ βίβλος: τίθεται δὲ ἀκολουθῶν τῶν δύο μετὰ τὸ κεφαλαίων τὸ παραλειπόμενον ὡς ἐνταῦθα ὁρᾶτε, καὶ πρῶτον τὸ κατὰ Ἰωάννην, καθεστῆς δὲ οἱ λοιποὶ τρεῖς. » Ἐπισυνάπτεται μετὰ τὴν ἀναπλήρωσιν καὶ πῖναξ τυπογραφικῶν παροραμάτων, ὅσα παρενήπεσαν εἰς τὸ ἔργον καὶ εἰς τὸ εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον, ὡς συνυπάρχον μετὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐφάνερνον ἢ ἀνωτέρω πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῇ τοῦ Σαβῆρου: κλαίει δὲ τὰ πάντα ὁ ἐπίλογος τοῦ ἐκδότου οὗτος: « *Ἡμεῖς μὲν, ὡ φιλόχριστοι, κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν τοῖς τύποις τὴν εὐρεσιν τοῦ βιβλίου κατὰ τάξιν τῶν κεφαλαίων τῶν εὐαγγελιστῶν μετὰ τὸ ἐμπροσθεν Εὐαγγελιστάριον ἐκδεδόκαμεν, διὰ δὲ τὴν συμβῆσαν ἡμῖν ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν τυπογράφων ἀμείλιαν τὰ ἄνω κείμενα πεπλημμελήθη σφάλματα, ὧν περ ἡμεῖς μετὰ ταῦτα τὰ ἀναγκαιότατα κατὰ τὸ δυνατόν διορθώσαμεν. Ἐκλιπρούμεν δὲ πάντας τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν: ἴνα τὸ σύνταγμα ἐξετάσωσι καὶ εἴ που τι σφαλέρων εὐροῖεν διορθώσωσιν, ἀνθρώπιον γὰρ τὸ ἀμαρτάνειν: ἔρρωσθε πᾶς ὁ τοῦ Χριστοῦ κληρὸς καὶ εὐχέσθε ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον. » Μετὰ τοῦ εὐαγγελίου λοιπὸν ἀκολουθεῖ συνειλημμένον τὸ ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σαβῆρου μνημονευόμενον εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ κάμνει μέρος τοῦ ἀντικτύπου, εἶναι ὅμως χωρι-**

στὸν τεῦχος φέρων τὸν αὐτὸν ἐκείνου διαιδάλιον πυλώνα, τὸν ὁποῖον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ἔχοντα δὲ ἐν τῷ ἐπιγραφῆν ταύτην: « *Εὐαγγελιστάριον περιέχον τὴν τῶν Εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν ἀρχοῦνται καὶ ποῦ καταλήγουσιν, ἔτι δὲ καρδία λέει: ἐν οἷς εὐρίσκειται ἀείποτε τὸ εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ βίου ἐνιαυτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ ἐκδοθέν, καὶ ποῖος ἦχος ψάλλεται ἐν ἐκάστη Κυριακῇ, καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα περὶ τοῦ εὐρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, καὶ Πασχάλιον διηγετικῆς, συντεθέν, διορθῶθῃ, καὶ ἐκδοθῇ παρ' Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου ἔτι ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφ' ἧς. in Venetia, apresso Francesco de' Giuliani ad instantia di Missier Manoli Glinzoni MDLXXXVIII. » Ἀφιερόναι δ' αὐτὸ ὁ Γλυζώνιος εἰς τὸν ἀνωτέρω Γαβριὴλ Σαβῆρον Ἀρχιεπίσκοπον Φιλαδελφείας διὰ τῆς ἐξ ἧς ἐπιστολῆς:*

« *Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφείας καὶ ἐξάρχῳ Πατριαρχικῷ Κυρίῳ Γαβριὴλ τῷ Σαβῆρῳ Μανουὴλ ὁ Γλυζώνιος εὐ πρόκτειν.* »

« *Ἐργον καὶ τοῦτο τῶν οὐκ ἀγενῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν τοῖς: περὶ τὰς ἐπιστήμας καταγινομένων προξενούτων τὴν λυσιτέλειαν, πανιερώτατε δέσποτα, τὸ, μέθοδόν τινα ἐξεύρισκεῖν, δι' ἧς ἂν τις ἔργον τοῦ τε σπουδαζομένου ἐφίκοιτο, καὶ τοῖς κατ' ἐπιστήμην συνταθειμένοις εὐτάκτως τε καὶ καθεύμενον ἐπιβάλοι μηδὲν συγγεόμενος: καὶ τοῦτο μὲν κοινῇ ἐρ' οἰασῶν τῶν ἐπιστημῶν, ἰδιαίτερον δὲ ἐπὶ τῶν ἱερῶν λογίων καὶ λῶν ἐπάνωκασι, ἔπου γε ταῦτα πολλῶ τῷ μέσῳ δὲ ἄλλα ὑπερῶντικον: ἔδει γοῦν καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις παρατηρῆσαι τοὺς τὰ ἱερὰ ἐκθεμένους τε καὶ ἐκδεδωκότας εὐαγγέλια, φημί δὴ τὸ σύντομόν τινα ἐρμηνείαν τῶν κατ' ἕτος καθ' ἐκάστην ἀνακύκλῳ ἀναγνωσκομένων εὐαγγελίων, καὶ μὴν καὶ συμπρωτῶν τούτων τε καὶ τῶν ἀποστόλων, τῶν τε ἐκθῶν καὶ τῶν ἁγίων τάξιν, καὶ τὴν τινῶν τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ ἐβδόμαδιον ἀνωμαλίαν παραδοῦναι, ὡς ἂν οἱ τῇ τούτων ἀναγνώσει κατασχολεῖσθαι ὀφείλοντες μὴ διαποροῖεν τοῦ λοιποῦ περὶ τούτων, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἐστ' ὅτε ἐκ τούτων μετέρχοντο. Ἐπειδὴ τοῖσιν οὕτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ξυμβάν τοῖς πρὸ ἡμῶν οὐκ εἰς τὸ ἀκριβέστερον ἐξείργαστο, τῶν προὔργου εἶναι φήθην τὸ μετὰ χείρας εὐαγγελιστάριον εἰς κοινὴν ἐκδοῦναι ὀφέλειαν, ὅ δὴ καὶ πεποιήκα, πολλοῖς γὰρ καὶ ἄλλοις τοῦτο συγκρούσας, ὧν παρὰ τῆς σῆς πανιερότητος, καὶ παρὰ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κυθῆρων Κυρίου Μαξίμου, καὶ ἄλλων κηπόρησαι, ἀνασκοπήσας τε εἰς τὸ ἐπιμελέστερον, ὡς οἶόν τ' ἦν, καὶ τελειότερον τὰς κατ' αὐτὸ ἐρμηνείας, αὐτὸς τε εὐσκόπως συνήρμωσάνην, καὶ τὴν κυκλικὴν τῶν κανονίων περιόδον προστέθηκα πρὸς τούτους καὶ τὴν τῶν κυριακῶν συνάρμοσιν ἀπὸ τῆς τῶν φώτων κυριακῆς ἕως τῆς Ἀπομυρῆαι, ἥτις ἐν ἐκείνοις οὐχ ἄλις τεθεώρητο, ἀνεπλήρωσα, διὰ γε τὸ ἀρχὴν λαμβάνειν ἐκείνα ἀπὸ*

της του πάσχα κυριακής. Ταύτ' οὖν σοι τῷ ἡμετέρῳ Δεσπότη προσφωνῆσαι τε καὶ καθιερώσαι προήρηται μετὰ τοῦ παρ' ἡμῶν ἤδη διορθωθέντος καθημερινοῦ Εὐαγγελίου τῆς σῆς δ' ἔσται προσηνοῦς γνώμης, πανιερώτατε Δέσποτα, οὐ πρὸς τὴν τοῦ δόρου μικρότητα, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πρόθυμον ἀποδέψασθαι· ἐπει γὰρ οὐχ οἷς ἔδει οἷος τ' ἐγεινόμεν, οἷς γοῦν εἶχον, τὴν θεῖαν σου καὶ ἱερὰν κεφαλὴν φιλοδωρήσασθαι οὐκ ἡμέλῃσ' ἐβρωμένην διαφυλάττοι ὁ Κύριος τὴν σὴν Πανιερότητα ἀρπῆ.» Ἰπὸ τὴν ἐπιστολὴν κεῖται ἐπίγραμμα Μαξίμου, πιθανώτατα τοῦ Μαργουίνου, τὸ ἐξῆς·

« Μαξίμου εἰς Μανουῆλον τὸν Γλυζόνιον.

« Ἰψιθρόνου σοφίης πολυήρατα δόγματα τεύχει τῷ δ' ἐν μυστοπόλοις κάθεται οὐρανόσι Γλυζόνιος καμάτοις περιουδέσι· λάτρισι Χριστοῦ ἔξοχ' εὐφρονέων, πᾶσιν ἰδ' εὐσεβείσι. Ἀμβροσίης Τρόφιμος κομίσασθ' αὐ' ἀντὶ δὲ τούτων εὐχεσθ' οἷ ζωῆς ἢ δ' ἐν ἀποιχομένοις.»

Ὁ Μαργουίνος, ὅστις τόσον κομψῶς ἐπετήδευσε κατὰ τὸν πεζὸν Ἑλληνα λόγον, ὑπῆρξεν ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, τοῦς ὁποίους καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δευτέρῃ καταπτώσει τοῦ ἔθνους ἐπέκεινεν ἐνίοτε ἡ μούσα τῆς ποιήσεως· γνωστοὶ εἶναι οἱ Ἀνακρεόντιοι αὐτοῦ ἕμνοι οἱ ὑπὸ Ρ. Μισροχουσίου ἐν Ἀγούστῃ τῷ 1601 ἐκδοθέντες.

Ἐκτάνθη ἴσως πέραν τοῦ μετρίου εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Γλυζωνιανοῦ τούτου Εὐαγγελίου, ἀλλ' ἕκαστα τοῦτο διότι μάλιστα ἐν καὶ δεύτερον ἀπαντᾶται ἀντίτυπον αὐτοῦ τὴν σήμερον, ὥστε καὶ εἰς ἀντιγράφου τᾶξιν σχεδὸν πρέπει νὰ λογίζεται. Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα τοῦ Κ. Βουλισμά σημειώσεις μνημονεύει ἐνὸς μόνου ἀντίτυπου, καὶ τούτου ἀνευ ἀρχῆς, εὐρισκόμενον παρὰ τῷ ἐν Κερκύρα ἱερῷ κατὰ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Οἱ δὲ ἐκ προθέσεως ἔπειτα περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν βιβλίων πραγματευθέντες, ὡς ὁ Κάβιος, ὁ Ἀλλάτιος, ἄς προσέειπε καὶ τὸν Φαβρίκιον ὅστις δὲν παρημέλησεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην του τὸν περὶ τούτου λόγον, καὶ ἠγνόησαν ὅλους τὴν αὐτῆς ὑπαρξίν· μὲλλον τοῦτο ἀδύηλον εἶναι ἐὰν ὁ Ἀλλάτιος περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὁμιλῶν ἐν τῇ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῶν Ἑλλήνων διαλέξει (dis. de libris eccl. Graecorum) καὶ τὸ εἰς αὐτὸ προσηρητημένον ἀναφῆρων Εὐαγγελιστᾶριον Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου, ἐνοούσας ταύτην τὴν πρώτην ἐκδοσιν, ἢ ἐτέραν κάμειαν ἐκ τῶν προσεχῶς γενομένων αὐτῆς μετατυπώσεων, καθότι ὁ Ἀλλάτιος, ὡς γνωστὸν, οὐδαμῶς εἰς τὸν περὶ βιβλίων λόγον του μνημονεύει αὐτῶν ἐκδόσεων· Ὁ Κάβιος ὁμοίως, ὡς ἐκ τῆς τούτου de libris et officiis Ecclesiasticis Graecorum διαλέξεως φέρει ὁ Φαβρίκιος (σ. γ) εἰς τὸ ἀνωτέρω τοῦ Ἀλλάτιου σύγγραμμα (Bibl. Gr. Vol. V. ἐν τέλει) ἔχει περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ταῦτα· Editum

est hoc θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον (hunc enim habet titulum) primum ab Emmanuele Glyzonio, anno, ni fallor, 1599, ἤτοι ἐξεδόθη τοῦτο τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον (διότι ταύτην φέρει τὴν ἐπιγραφὴν) τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου, ἐν ἔτει, ἐν μὴ σφάλλωμαι, 1599. Ἀλλ' ὁ Κάβιος ἐσφάλλετο ἐξάπαντος, ὡσάν ὅπου πρῶτον ἀπάντων τὸ Εὐαγγέλιον ἦτον ἤδη προηγουμένως ἐκδομένον ὑπ' ἄλλων, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ὡς εἶδαμεν, καὶ δεύτερον ὅτι ἡ παρὰ Γλυζωνίου γενομένη ἐκδοσις ἔλαβε τόπον ῥητῶς τὸ 1588 ἔτος, ὡς ἐκ τοῦ ἀνα χειρᾶς ἀντιτύπου γίνεται δῆλον, ἀλλὰ καὶ οὐδ' ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῆ κατὰ τὸ 1599, ὅτε δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖνος μεταξὺ τῶν ζώντων.

Μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς τυπώσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐπαμειβήθη ὁ Γλυζώνιος τὴν ἐκδοσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου εἰς κοινήν διάλεκτον μεταφρασθέντων λόγων Ἰωάννου τοῦ Κλίμακος· φέρουσι ἐπιγραφὴν οὕτοι· « Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου καθηγουμένου τῶν ἐν τῷ Σινῶ ὄρει Μοναχῶν κλίμαξ τοῦ Παραδείσου, ἢ λόγοι Ἀσκητικοὶ μετὰ τοῦς ὁποίους διδάσκειται κάθε εἰς χριστιανὸς πῶς χρεασταὶ νὰ πολιτεύεται διὰ τὰ ἀνάθη εἰς τὴν τελειότητα τῆς μοναχικῆς καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, τῶν πρώτων εἰς ὠφέλειαν τοῦ χριστιανισμοῦ λαοῦ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς κοινὴν γράσειν μεταγλωττισθέντες παρὰ Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου, in Venetia appresso Francesco de Giuliani ad instantia del Reverendissimo vescovo di Cerigo e di Misier Ghinzoni 1590 4° ἐνθ' αὐτῶν καὶ μνημονεύει τοῦ Γλυζωνίου μετ' ἐπαίνου ὁ Μαργουίνος εἰς τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰερουσαλὴμ τὸν Β' Ἑλληνικὴν αὐτοῦ προσφωνητήριον λέγων· « ἐκδοῦναι προειθυμήθημεν συνεργῶ χρησάμενοι τῇ Μανουήλου τοῦ Γλυζωνίου ἐπιμελείᾳ, ἀνδρὸς τὰ τε ἄλλα καλοῦ κάγαθου καὶ οὐδενὸς δευτέρου τῶν τὴν τοῦ ἡμετέρου γένους ἐπὶ τοῖς καλοῖς ποιοῦντων βελτίωσιν.»

Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη τὸ 1595, ὡς βλέπω εἰς τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν σημειώσιν τοῦ Κ. Βουλισμά, ἐξέδωκεν ὁ Γλυζώνιος καὶ δύο ἐκ τῶν Μηναίων, τὸν Σεπτέμβριον καὶ τὸν Ὀκτώβριον, ὁ Ὀκτώβριος φέρει ἐπιγραφὴν· « Μῆν' Ὀκτώβριος οὐτοσι τετύπωται Ἐρετίησι παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἰουλιανῶν ἀναλώμασι καὶ διορθώσει κυροῦ Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου.» Ἀλλ' εἰς τὸ ἀντίτυπον, λέγει ἡ σημείωσις, λείπει ἡ Πέζα, καθὼς καὶ ἡ τελευταία σελίς, ὅπου εἰς τὸ ἐν ἢ εἰς τὸ ἄλλο μέρος πρέπον νὰ ἐκείτο τὸ ἔτος· ἀναγινώσκεται ὁμοίως αὐτὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ Μηναίου τοῦ Σεπτεμβρίου, τῆς ἐκδόσεως καὶ αὐτοῦ προφανῶς ὄντος τοῦ Γλυζωνίου ἐνθ' αὐτῶν· « Ἐτυπώθη ἐν Οὐνεταίσι παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἰουλιανῶν ἀρμυῖ. Βίς τὴν δευτέραν δὲ σελίδα τοῦ Ὀκτωβρίου κεῖται ἐπίγραμμα Ἰωάννου τοῦ Μινδονίου ἠρωλεγεῖον, ἐπιγραφόμενον εἰς τὸν Πατριάρχην Διονύσιον, τὸ ἐξῆς·

« Τῷ Ἁγιωτάτῳ Ἀρχιερεῖ Κωνσταντινουπό-

λωσ Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῳ Διονυσίῳ Ἰωάννης ὁ Μινδόνιος εὐ πράττειν. Ἰπὸ τῶν νοερῶν ψυχῶν θεῖον πᾶμα λάμβανε βιβλίους καρποῦς ἀρχαίων γνώσεως ἀιδίου ἢ ἐν θεῖα μέλη μαρτύρων μέλπεται ἄδην καὶ μοναχῶν ὁσίων τῶν τε καθηγουμένων· ἄσκη γὰρ ὑπερέχει πάντ' ἄσματα καὶ τόπος ἄλλους καὶ δόνακας χαλκοὶ θῆς τε μεριμνοπόλος· ἄγεται γοῦν ἱερεῖς ἀγιώτατοι ἔζητε πάντες ἀπαντᾶτε βιβλίους ἄσμενοι αἰθεραίαις οὐνομα γὰρ ἁγίων ἐπὶ γαίης μέλπεται αἰεὶ καὶ θεῖων ἔργων ἔξοχος ἱστορῆ καὶ περ ὑπ' ἀλλοδαπῶν ὄπλα καὶ χρήμαθ' ἀλώθη Χριστὸς ἕμωσ παρ' ὑμῖν ὄπλον αἰ γς μένει, Χριστὸς καὶ σοφὴν καὶ πλοῦτον κ' ἴθεα διδοῦς Ἑλλήνας χριζῶν χρίσματι θεοτάτῳ. Ὅργανα γοῦν Χριστοῦ ἀγιώτατα μέλπετε πάντες δεξάμενοι ψυχῶν ἄσματα οὐρανόων.»

Τὸ ἠπασοῦν χάριεν τοῦτο ἐπίγραμμα, ἐν καὶ ἐνιαχοῦ παραπρόσθηδον, ἐτυπώθη, ὡς φέρει ἡ σημείωσις, παραπέμπουσα εἰς τὰ Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ προλεγόμενα § 39, ἐν ταῖς ἐ. ε. 1551 ὑπὸ Ἀνδρέου καὶ Ἰακώβου τῶν Σπινέλων γενομέναις ἐκδόσεσιν, εἰς τὰς ὁποίας παρελήθη χάριν πούτου, ὡς φαίνεται, ἢ πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιον ἐπιστολῇ Ἀντωνίου τοῦ Ἐπάρχου, ἢ ἐν τῷ Ὀκτωβρίῳ τῷ τυπωθέντι κατὰ τὸ 1548 εὐρισκόμενῃ, καὶ ἐφυλάχθη μόνον ἀντ' αὐτῆς ἢ πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστολικῇ πρόσρησις, ἐν καὶ οὐδεμίαν ἔχει τὸ ἐπίγραμμα ἀναφορὰν πρὸς ἐκεῖνον, οὐδὲ κἀν ἐκ τοῦ παρρησιώτατος Ὁ γράψας αὐτὸ Ἰωάννης Μινδόνιος ἦτον πιθανῶς Χίος, ὡς ἦτον καὶ ἕτερος τις τοῦ αὐτοῦ προαιωνίου, ὁ ἱατρὸς Ἀεονάρδος Μινδόνιος· πρὸς τὸν ὁποῖον κεῖται Ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κρούσιου ἐν Τουρκογραφίᾳ (σ. 479) γραφεῖσα τὸ 1578 ἔτος.

Κατ' αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ 1595 ἔτος ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ ὡσαύτως καὶ ἕτερον τι· ὁ Γλυζώνιος περιπλέον χρησίμων εἰς τοὺς ἱερεῖς βιβλίον ἐπιγραφόμενον· « Σύνταγμα τινῶν ἀναγκαίων ἀκολουθηῖν καθ' ἐκάστην ἀνηκουσῶν τῶν ἱερῶν, ἐπιμελείᾳ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου, Venetiis apud Franciscum Julianum 1595 4° » εἶναι δὲ τὸ κοινῶς ἀγιασματᾶριον λεγόμενον.

Αὗται εἶναι αἱ ἐκδόσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, τὰς ὁποίας, καθ' ὅσον ἐγνώρισα, ἐπεμειλήθη ἐν Βενετίᾳ ὁ Γλυζώνιος ἴδιον δ' αὐτοῦ φιλοπόνημα, ὡς εἶδαμεν, ὑπάρχει τὸ περὶ ἀριθμητικῆς· ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ τοιοῦτον ἀκόμη καὶ τὸ Εὐαγγελιστᾶριον, τὸ ὁποῖον πρότερον συνθεμένον ἀτάκτως μετεβλήθημεν αὐτὸς ἐπιστημονικώτερον καὶ μεθοδικώτερον. Ἐπιστολαὶ δὲ καὶ πρόλογοι, καὶ διάφορα ἄλλα, προτασσόμενα, ἢ χάριν ὑπομνήσεως παρενεβριόμενα εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα

δείχνουσι αὐτὸν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λόγον, ἐφ' ἕνα μίλλον τῶν κατ' ἐκαίνοὺς τοὺς χρόνους ὀλίγων πεκαυδευμένων ὁμογενῶν μας· ἀλλὰ πρέπει τούτου καὶ ἀνεκδοτοὶ ἐπιστολαί, ὡς καὶ ἐκείνων, νὰ κρύπτανται εἰς κάμειαν γωνίαν βιβλιοθήκης, ἢ εἰς κιβώτια τινῶν τῶν λογίων μας. Ἐνθυμούμαι ὅτι ἀνεγνωσα διατρέψαν ποτὲ Ἀθήνησιν εἰς συλλογὴν τινα ἐπιστολῶν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ καλὸς κάγαθος συμπολίτης ἡμῶν καὶ φίλος, ὁ ἐν δικηγόροις ἀριστός Κ. Γεώργιος Βέλιος, τρεῖς ἢ τέσσαρες καὶ τοῦ Γλυζωνίου Ἑλληνικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν φιλαδελφίας Ἀρχιεπίσκοπον Γαβριὴλ Σαβῆρον γραφομένας. Ὡς ἐν παρόδῳ ἐπειδὴ ἴσως ἐπιθυμᾶτε νὰ γνωρίσῃς ὁπόσαι καὶ τίνων ὑπάρχουσι εἰς τὴν συλλογὴν ἐκείνων ἄλλων ἐπιστολαί, θέλω πρὸς μερὸν ἀπασχολήσῃ καὶ εἰς τοῦτο τὸν λόγον διὰ χάριν σου. Ἐμπρώτοις εὐρίσκονται εἰς αὐτὴν Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου ἐπιστολαὶ· πολλαὶ ἀναβαίνουσαι σχεδὸν εἰς ἑκατὸν πενήκοντα, γραφομένηι δὲ μεταξὺ τοῦ 1584 καὶ 1600 ἔτους ἐκ Παταίου ἢ ἐκ Βενετίας πρὸς διαφόρους τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶς τε καὶ μὴ, καὶ μεταξὺ ἄλλων πρὸς τὸν Φιλαδέλφιας Σαβῆρον, τὸν Πατριάρχην Ἰερουσαλὴμ τὸν Β', τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Μελέτιον τὸν Πηγᾶν, τὸν Κωνσταντινὸν Δούκαρην, ἢ τὸν μετέπειτα πατριαρχεύσαντα Κόρυλλον, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἱατρὸν Ἀεονάρδον Μινδόνιον τὸν Χίον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλογενεῖς τινὰς ἀκόμη τούτῳ καιροῦ ἐπιστήμους Ἑλληνοστᾶς, ὡς ἀεὶ τὸν Ἐσχαλίον, Ἀσκάνιον Πέραιον, καὶ Φριδερίκον Σιλβούργιον. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιστολῶν τούτων εὐρίσκεται καὶ τις ἥτις ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει ἐπιγραφὴν· « Ἐμμανουὴλ Μαργουίνος Ἰνάλδα τῷ Μονελεύτῳ γραφομένη ἐν Παταίου 1569 ἀνεστραφῆνος· Β' ἱσταμένον· » ἀλλὰ δὲν με φαίνεται οὗτος νὰ ἦτον ὁ Μαξίμος, ὅστις, ὡς μανθάνω ἄλλοθεν, καὶ ἀπὸ τὸν Κομνηνὸν Παπαδόπουλον (Hist. Gymnas. Palat. T. II, p. 264) εἰς τοῦ; λαϊκὸς τελεῶν ἐτι εἶχεν ὄνομα Μιχαὴλ· πληροφοροῦμαι περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν προσώπων ἐντὶ μᾶλλον, ὅτι ἐπὶ βιβλίων τινῶν τῶν φυλασσόμενων εἰς τὸ ἐν Ζακύνθῳ μετόχιον τῶν Σιναιτῶν (Ἁγίαν Λίκατερῖνην) ἀνεγνώσα ποτὲ τὰ ὀνόματα τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου αὐτῶν κτήτορος, σημειούμενα οὕτως· τὸ μὲν τοῦ πρώτου « Ἐμμανουὴλ Μαργουίνου Κρητὸς καὶ τῶν φίλων », τὸ δὲ τοῦ δευτέρου μετὰ διάφορον χαρακτῆρα, « νῦν δὲ Μαξίμου ταπεινοῦ μοναχοῦ Μαργουίνου » ὥστε προκύπτει ἐκ τούτων ὅτι δύο ὑπῆρξαν οἱ Μαργουῖνοι, ὁ μὲν Μιχαὴλ· ὁ μετέπειτα Μαξίμος, ὁ δὲ λαϊκὸς πάντοτε διαμείνας, Ἐμμανουὴλ ὀνομαζόμενος. Τούτου τοῦ Ἐμμανουὴλ ἐξ ἐπιγράμματος, προτεταγμένου τοῦ εἰς τὸ περὶ ζῶων μορίων τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματος Δανιὴλ Φουρλάνου τοῦ Κρητὸς φέρει Μιχρτίνος ὁ Κρούσιος τοὺς ἐξῆς πρώτους στίχους ἐν Τουρκογραφίᾳ (σ. 536)

« Ἡ πάρος ἀγλαῖσι κεκαθμένη δάδία Ἑλλὰς ἐξ ἧς παντοδαπῆς βλάστη γένος· σοφίης

ἤπερ ἀπειρήθην ἀεὶ θαλέθουσ' ἀρεταῖσιν
 Μουσῶν τροφίμους ἦν ἀειδαμένη
 ψεῦ! ὑπὸ μηχανῆσι, χρόνου φθονερεῖο γ' ἀλοῦσα
 πάντα τὰδ' ἐξαπίνης κάλλιπ' ἀμειψαμένη
 Καὶ νῦν ἀργαλέης ὑπὸ μοίρης σφόδρα δαμῖσα
 βαρβαρικῆς μεθέπει ἄργι' αἰδμωσύνης.»

Τῶν ὁποίων ἡ ἰδέα βέβαια ἀλλὰ πᾶν εὐφυῶς, ἀπὸ τοῦ ἐρωτικοῦ ἐκείνου ἀπεξέστη τοῦ Ἀγαθίου (Anthol. V. 273) τὸ ὅποιον ἀρχεται ἡ πάρος ἀγλαΐσι . . . ἡ πλοκαμίδα σσιομένη πλεκτὰς καὶ σοβαρευομένη, κτλ. Δὲν εἶχα τὸν καιρὸν οὐδὲ τὴν εὐκολίαν, ὅταν ἐξέταξα τὴν Συλλογὴν ταύτην τῶν ἐπιστολῶν, νὰ παραβάλω τὰς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας τοῦ Μαργουίνου πρὸς ὅσας ἄλλοτε ἐξέδωκεν ὁ Δάμιος (Dalic. Erud. 1714) διὰ νὰ ἴδω ἐὰν μετὰ τῶν αὐτῶν εὐρίσκωνται τινες αἱ αὐταὶ μ' ἐκείνας, ἢ εἶναι ὅλος διάφοροι· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν εἶναι εὐχόμεθα ὡς ἀσχοληθῆ ποτὲ κἀνεὶς ἡμέτερος Δάμιος περὶ τὴν ἐκδοσὶν καὶ τῶν ὑπολοίπων τούτων εὐφραδῶν μνημείων τῶν νεωτέρων λογίων μας. Μετὰ τὰς Μαργουίνου ἐπιστολάς ἀκολουθοῦσιν ἑτέρων, ὡς αἱ ῥηθεῖσαι Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου πρὸς Γαβριὴλ τὸν Σαβῆρον, καὶ ἑτέρα τις Φραγκίσκου τοῦ Κόκκου πρὸς τὸν αὐτὸν χρονολογικὴν σημείωσιν ἔχουσα ἔτους 1804. Καὶ αὗται μὲν ὑπάρχουσιν αἱ ἀρχαιοτέραι, πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι αἱ παρεσόμεναι ὑπάρχουσι λογίων τῶν τῆς παρελθούσης 1Η' ἑκατονταετηρίδος· τοιαῦται εἶναι Ἰακώβου τοῦ Ἀργεῖου πέντε, Ἀλεξάνδρου Μιαυροκορδάτου καὶ Νικολάου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πολλά, αἱ τινες καὶ δύνανται, πιστεύω, νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς διόρθωσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν κατὰ τὸ 1804 ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Βασσιλείου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδοθεισῶν. Μετὰ δ' ἄλλας ἑτέρων ὄχι πολλοῦ λόγου ἀξίας ἀναγινώσκονται διάφοροι κομψῶς ἐλληνίζουσαι Ἀναστασίου Ἱερομονάχου μαθητοῦ τοῦ Τραγέροντος τοῦ καὶ Γορδίου, ἐκείνου δηλαδὴ τοῦ ὁποίου διὰ τύπων ἐκδομένον ἔχομεν τὴν εἰς ἰάμβους παράφρασιν τοῦ Γ' περὶ ὀρθογραφίας βιβλίου Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ. Μετὰ δὲ ταύτας ἡ πρὸ τούτων καὶ Μεθοδίου εὐρίσκειται μία τοῦ Ἀνθρακίτου πρὸς Φιλάρετον Βελλάς, χωρὶς τόπου καὶ χρόνου σημειώσιν, γραφθεῖσα ἐξ Ἰωαννίνων, ἀναχωρήσαντος νεωστὶ αὐτόθεν καὶ εἰς σχολεῖον πόλεως τινος, τῆς Καστορίας ἴσως, ἀποκατασταθέντος. Ἐρχονται μετ' αὐτάς ἀκολουθῶν Νεοφύτου Ἱεροδικαίου Πελοποννησίου Κουσοκαλυθίου τοῦ ἐξ Ἑβραίων ἄλλαι πρὸς διαφόρους, καὶ Νικηφόρου Θεοτοκίου τινες, μετὰ τῶν ὁποίων μακροτάτη μία ἀπὸ Λειψίας 1773 Ὀκτωβρίου 8 πρὸς Νεόφυτον, « περὶ τοῦ ἀν' ἐκνήχθη τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν νέον κόσμον ἐρωτήσαντα » ἐστὶ δὲ πραγματεία τοῦ αὐτοῦ « περὶ τῆς τῶν ἁγίων πρεσβείας, ὅτι ἀπὸ τῶν θεοπνευστῶν γραφῶν καὶ τῶν θεητόρων ἀποστόλων τοὺς ἁγίους πρεσβυτέρους πρὸς Θεὸν τιθέναι ἡ ἀποστολικὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ παρέλαβεν Ἐκκλησία, ἐν εἰδῆ ἐπιστολῆς. » Ἀλλὰ περιέργοι εἰς ἀνάγνωσιν εἶναι ἐπιστολαὶ τινες

Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου γραφόμεναι εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν τινὲς μὲν ἐκ τοῦ Σχολείου τοῦ Ἄθωνος πρὸς διαφόρους, τινὲς δὲ ἀπὸ Λειψίας πρὸς Νεόφυτον τὸν Κουσοκαλυθίτην. Εἰς ταύτας τὰς δευτέρας διάφορα γράφει πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς του, καθὼς καὶ περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων Βρυεννίου καὶ Θεοδώρου, ἐστὶ δὲ ὅτι τὸν ἐπέμφθη τὸ παρ' αἰκατερέτης τῆς Β' συνταχθὲν εἰς νομοδοσίαν τοῦ Κράτους βιβλίον διὰ νὰ τὸ ἐρμηνεύσῃ ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, καὶ ὅτι ἐστειλε τὸ ἔργον ὀπίσω, εἰς τὸ ὅποιον εὐαρέστησε, λέγει, καὶ ὅθεν ἡ Αὐτοκρατορῖσα τὸν ἐπεμφε δέκα πούργια (δέκα σχεδὸν χιλιάδας δραχμὰς τὴν σήμερον) εἰς ἀνταπόδοσιν τοῦ κόπου, καὶ ὅτι τὸν ἐπροβάλλθη προσέτι νὰ ἀναδεχθῆ καὶ τὴν τοῦ νεωστὶ ἰδρυθέντος ἐν Πετρούπολει Αὐτοκρατορικοῦ φροντιστηρίου ἐπὶ παιδεύσει τῶν εὐγενῶν ἐπιστασίαν, ἀλλὰ τὴν ὅποιαν παραιτήθη. Εἰς ἑτέραν ἀπὸ Λειψίας 1771 Ἰουλίου 24 ὡσαύτως πρὸς Νεόφυτον, προσκαλεῖ αὐτὸν διὰ τὴν Ῥωσίαν ἵνα ζῆσῃ ἐκεῖ μετ' αὐτοῦ, τὸν γράφει δὲ πρὸς τούτους ὅτι τοῦ ἐκδίδει καὶ τὴν γραμματικὴν εἰς τὴν Λειψίαν· πρὸς τὸν αὐτὸν πάλιν ἀπὸ Λειψίας τὸ 1771 ὡσαύτως γράφει ὅτι ἡ Κυρία τὸν ἐδιόρισε σιτηρήσιον ἐνιαύσιον χίλια ρούβλια καὶ ἀρῆκεν αὐτὸν, ὡς ὑπάγη εἰς τὴν Ῥωσίαν, πανελεύθερον ὅπου θελήσῃ καὶ ἐν ὅσῳ θελήσῃ νὰ διατρίψῃ· ὅθεν ἐπαναλαμβάνει τὴν πρόσκλησιν εἰς τὸν Νεόφυτον λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι ἐὰν ἐκεῖ ἔλθῃ ἔχει παρ' αὐτῶν οἰκίαν, τροφὴν, ἱματισμὸν, τὰ λοιπὰ λεπτὰ ἐξοδα, καὶ διὰ τὴν ἐκδοσὶν τῆς Γραμματικῆς του τὴν δυνατὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ὄχι μόνον τὴν διὰ λόγου καὶ μεσιτείας, ἀλλὰ καὶ τὴν δι' ἔργου, καὶ δι' ἰδίας συνεισφορᾶς ὅσων συγχωρήσῃ ἢ ἐν αὐτῷ δύναιμι καὶ ἢ αὐτοῦ κατὰστασις, καὶ εἰς πληροφориαν, ἔστω, προσθέτει, τὸ παρὸν μου γράμμα ἀντὶ συγγραφῆς καὶ ὁμολογίας. Τί ἄλλο περισσώτερον ἤθελεν ὁ Νεόφυτος; ἀλλ' εἰς ὅλα ταῦτα ἔκαμε κωφὰ αὐτία, καὶ τὸ κύριον αἶτιον ἦτον, μὲ φαίνεται, ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἐκδόσῃ τὴν Γραμματικὴν του πρὸ τριῶν σχεδὸν ἐτῶν τὸ 1768 ἐν Βουκουρεστίῳ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ὡς ἐκ τῆς χρονολογίας τῶν γραμμάτων προκύπτει, πρέπει νὰ ἠγνόει παντελῶς ὁ Εὐγένιος· ὁ δὲ Νεόφυτος εἶτε μνησικακῶν ἐστὶ διὰ τὰς ὑπ' ἐκείνου εἰς τὴν Γραμματικὴν γινόμενας ποτὲ κριτικὰς ἐπιστάσεις, εἶτε ἐκ σχολαστικότητος ἢ ἄλλως πως, δὲν ἠξέυρω, ἀρῆκεν ὅλον ὀλόκληρον καὶ ἀνέπαφον τὸ ὅ,τι ἄλλην φορὰν εἰς τὸν ὄργανόν του θυμοῦ του εἶχε γράψῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὑπομνήματος διὰ λέξεων ἰταμῶν κατὰ τοῦ ἐπικρίναντος. Ἠδύνατο λοιπὸν τοιαῦτα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐκτυπώσας προσφάτως, νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν καὶ νὰ ἀντιπῆσῃ τὸν ἠροσκαλοῦντα μὲ θαρράλεον πρόσωπον; ὄχι βέβαια, ἔξω μόνον ἂν εἶχεν αὐτὸ δῖόν του χαλκοῦν ἢ σιδήρεον. Εἰς τὴν Συλλογὴν εὐρίσκονται προσέτι καὶ ἡμεδαπῶν ἐπιστολαὶ τινες, ὡς Μπαλάνου Βασιλοπούλου μία πρὸς ἀνώνυμόν τινα πανιερότητα

εἰς κοινὴν γλῶσσαν, χωρὶς χρόνου καὶ τόπου σημειώσιν, καὶ Λάμπρου Φωτιάδου πρὸς διαφόρους ἄλλους καὶ πρὸς Κοσμᾶν Μπαλάνου τὸν Οἰκονόμον καὶ διδάσκαλον Ἰωαννίνων, τοῦ ὁποίου ἐξηγητικὸς μαθητῆς, ἐκφραστικὴν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης· ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ εἰς Νεόφυτον τὸν Κουσοκαλυθίτην τότε νεωστὶ τελευτήσαντα ἐπιτύμβια, τὰ πάντα, ἐκτὸς ἐνθὺ μόνου τὸν πέλεκον μιμουμένου τοῦ Σιμιλίου, ἠρωελεγία τὸ μέτρον. Ταῦτα ὁμῶς καὶ τὴν πρὸς Κοσμᾶν ἐπιστολὴν ἐξέδωκεν. Ἐναγχοῦς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Συντακτικοῦ ὁ συμπολιτὴς ἡμῶν καὶ ἀρχαῖος φίλος, ὁ ἀριστος Καθηγητῆς Κ. Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος. Τοιοῦτῃ ἡ συλλογὴ εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς ἔλεγε μετὰ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν, ἐμπεριέχονται καὶ αἱ τρεῖς ἢ τέσσαρες Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου, ἐκεῖναι αἱ πρὸς τὸν Φιλαδέλφου Σαβῆρον. Ἦθελα βέβαια ταύτας καταχωρήσῃ ἐνταῦθα ἀσμένως, ἐὰν τυχὸν προμαντεύων ὅτι ἐμελλὰ ποτε περὶ αὐτοῦ νὰ κάμω λόγον ἐλάμβανα αὐτῶν τότε ἀντίγραφα· ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπιστολῶν τούτων τοῦ Γλυζωνίου, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀξιολογητέρων ἢ περιεργότερων τῆς συλλογῆς, ὡς εἶναι αἱ τοῦ Μαργουίνου, Γορδίου καὶ Εὐγενίου, ἂν ὄχι οἱ σύγχρονοί μας οἱ ὁποῖοι ἀσχολούμενοι εἰς ἐπικερδῆ ἑτέρα δὲν ἔχουσι κλίσιν εἰς τοιαῦτα, ἀλλὰ πάντως θέλουσι φροντίσει οἱ μεταγενέστεροί μας, οἵτινες, ἐλπίζομεν, ἡσυχώτεροι θέλουσι εἶσθαι παρ' ἡμᾶς ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τοῦ κέρδους. Διὰ νὰ ἐπανέλθω ἐτι μικρὸν εἰς τὸν Γλυζωνίον, ὄχι εἰς μικρὰν ἀπορίαν μὲ βάλῃ· ἢ περὶ αὐτοῦ παντελῆς σιωπῆ τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Βλαστοῦ τοῦ συγγραψάντος τὰ Χιανὰ, ἦτοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1822 ἱστορίαν τῆς Χίου· εἰς τὸ ἀξιόλογον τοῦτο σύγγραμμα ἐνθὺ διάφοροι καταλέγονται οἱ ὁποῖοι ἐπὶ λόγοις εὐδόκιμοι Χίοι, ὁμόδοξοί τε καὶ ἑτεροδόχοι καὶ τινες ἀκόμη ἐκ τῶν ξένων αὐτῶν Γενουνησίων τῶν εἰς τὴν Χίον ποτὲ ἐπικρατησάντων, περὶ τοῦ Γλυζωνίου οὐδεμίαν γίνεται μνηεῖα· δυνατὸν ὅμως νὰ μὴ ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὴν καταγωγὴν του, ἂν καὶ εὐκόλῳ ἦτον νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ ἐκ τοῦ περὶ ἀριμνητικῆς συντάγματος. Ἀλλ' εἶναι καιρὸς νὰ παύσω τώρα τὸν λόγον, διότι βλέπω, φίλε, καὶ τὸ ὕδριον μου κοινθεῖ εἰς ὄλιγον νὰ καταντήσῃ εἰς ἀμφορέως μέγεθος.

Κερκύρα, τὴν 20 Ἰουλίου 1858.
 Σὺς πάντοτε
 Χ. ΦΙΑΝΤΑΣ.

Η ΜΑΓΕΥΜΕΝΗ ΒΑΛΤΟΣ.

(Τόμος. Ἰδιὰ φυλλάδ. 202 καὶ 203.)

— 00 —
 ΣΤ'. ΤΑ ΕΝ Τῆ ΚΩΜῆ.

— Μὰ τὸ καὶ, εἶπεν ὁ Γερμανὸς κτυπῶν τὸν πόδα του, εἰδὼ κατὶ τρέχει. Μὰς ἔρριψαν μάγια, βέ-

βαια, βέβαια. Δὲν θάβγουμε ἀπ' εἰδὼ παρὰ σὰν φέξῃ καλά. Τὸ μέρος τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι διαβολικόν.

— Ἐλα, ἔλα, μὴ χαλιάζῃς, Γερμανέ, εἶπεν ἡ Μαρία, ἀς πάρουμε τὴν ἀπόφασιν. Ἀνάφτουμε μαγαλιότερη ἴστια. Τὸ παιδί εἶναι καλά σκεπασμένο, καὶ δὲν εἶναι πολὺ κακὸ ἂν περάσουμε μιά νύχτᾳ μὲ τ' ἀστέρια.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ φρόνιμος νεάνις, ἐξήπλωσεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ σάγματος τὸν μικρὸν Πέτρον, ὁ δὲ Γερμανὸς ἔρριψε τόσα ξύλα εἰς τὸ πῦρ, ὥστε ἐφάτισθῃ ὅλον τὸ δάσος. Ἀλλ' ἡ Μαρία εἶχεν ἀποκάμει καὶ μόλις ἐκρατεῖτο εἰς τοὺς πόδας της. Ἦτον ὄχρᾳ καὶ οἱ ὀδόντες της συνεκρούοντο ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀδυναμίας. Ὁ Γερμανὸς τὴν ἔβλεπεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἡ ἀνησυχία, ὁ οἶκτος, ὄρμαι ἀκατανίκητοι στοργῆς κατελάμβανον τὴν καρδίαν του, καὶ αὐτὰ ταῦτα κατεσίγαζον ἐν αὐτῷ τὰς αἰσθήσεις. Ἡ γλῶσσά του ἐλόθη ὡς ἐκ θαύματος, καὶ πᾶσα συστολὴ ἔπαυσε.

— Μαρία, εἶπε, μὲ ἀρέσεις, καὶ εἶμαι πολὺ δυστυχῆς ποῦ ἐγὼ δὲν σ' ἀρέσω. Ἄν μὲ ἤθελες ἀνδρα σου, οὔτε πεθερὸς, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε γαίονες, οὔτε συμβουλαὶ θά μ' ἐμπόδιζαν. Ἐξέρω ὅτι θὰ κάμῃς τὰ παιδιὰ μου εὐτυχισμένα, θὰ τὰ μάθῃς νὰ σέβονται τὴν ἐνθύμησιν τῆς μάνας των, κ' ἐγὼ θὰ ἔχω τότε ἀναπαμῆν καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν συνείδησιν. Πάντοτε εἶχα γιὰ σένα φίλια, Μαργουίλα, πλὴν τώρα σ' ἔχω τόσον ἀγάπην, ποῦ ἂν μὲ ἐζήτασς νὰ κάμω βλαμίαν τὴν ζωὴν τὰ θελήματά σου, θὰ σοῦ τ' ὀρκίζομαι. Κῦτταξε πόσο σ' ἀγαπῶ καὶ λησμόνησε τὰ χρόνια μου, ἂν καὶ δὲν εἶμαι γέρονς, ἐπειδὴ ἔχω μόνον εἴκοσι ὀκτὼ χρόνους. . . πλὴν σὺ δὲν μ' ἀκούς. . . Μαρία!

— Μάλιστα, Γερμανέ, σὲ ἀκούω, καὶ σὲ καλακούω, πλὴν συλλογιέμαι ἐκεῖνο ποῦ μὲ εἶπε πολλαῖς φοραῖς ἡ μάνα μου— Ὅτι μιά γυναῖκα ἐξήντα χρόνων εἶναι δυστυχισμένη στὰν ὁ ἀνδρας της εἶναι ἐβδομηντα ἢ ἑβδομηντα πέντε, καὶ σὰν δὲν ἔχει δύναμιν πλιὸ νὰ δουλεύῃ. . .

— Οἱ γονεῖς ἔχουν δικαίον νὰ μιλοῦν αὐτὰ, Μαρία, εἶπεν ὁ Γερμανός· ἐγὼ ὁμῶς δὲν ἔχω φόβον ν' ἀποθάνω στὴν ψάθα, καὶ μπορῶ νὰ συναίω ὀλίγα γιὰ τὰ γεράματα. Ἐπειτα θὰ σ' ἀγαπῶ τόσο, ποῦ τοῦτο δὲν θὰ μ' ἀφήσῃ νὰ γεράσω. Ἐλα, Μαρία, μὴ μ' ἀποστρέψῃς, δὲν εἶμαι κακός. Ἐκμα τὴν Κατερίνα μου εὐτυχισμένη, . . . καὶ μὲ φαίνεται ὅτι ἡ ψυχὴ της ὠμίλησε τὸ βράδυ μὲ τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ. Δὲν ἄκουσες τί εἶπε τὴν ὥρᾳ ποῦ ἀποκοιμήθηκε. . . Ἐβλεπε τὴν μάνα του, νῆσαι βέβαιη, καὶ αὐτὴ τὸν ἔλεγε νὰ εἰπῇ ὅτι ἐσένα θέλει νὰ πάρῃς τὸν τόπον της.

— Γερμανέ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία ἐν ἄκρῳ θαυμασμῷ καὶ συννοίᾳ, λαλεῖς τίμια καὶ ὅσα λέγεις εἶναι ἀληθινὰ· πλὴν σὰν συλλογισθῶ τὴν ἡλικία σου, τὴν δυσἀρέσκεια τῶν δικῶν σου, τὸν περιγελῶ τῶν συντροφιστῶν μου, δὲν μπορῶ νὰ τ' ἀποφασίσω. . .

— Εἶναι παιδικαῖσια αὐτὰ ποῦ λέγεις, Μαρία! Εἶσαι παιδί ἀκόμα.

— Άν, ναί, είμαι παιδί, και γιατί δά φοβούμαι άνδρα με σωστή γνώση. Βλέπεις ότι εγώ είμαι πολύ νέα για σένα, καιν εσύ δεν είσαι γέρος για μένα . . .

— Αί Θεέ μου! τί αξιολόπητος πού είμαι! Άλλα θέλω να συντόχω, και άλλα λέγω, ανέκραξεν ο Γερμανός. Μαρία, δέν μ' αγαπάς; μ' εύρίσκεις πολύ βρυκεφαλο . . . δέν μ' αγαπάς . . .

— Το σφάλμα δέν είναι δικόμου, έβαλα τά δυο κατά μου όταν σ' άκουα, πλην όμως στοχαζούμαι, τώσω δέν με χωρεί στο κεφάλι πώς θά είμασθε άνδρας και γυναίκα.

Ο Γερμανός δέν απεκριθη έκυψε την κεφαλήν εντός των δύο του χειρών, και ή Μαρία δέν ήδυνήθη να καταλάβη άν έκλαιεν, άν έδυσθύμει, άν έκοιμάτο. Τοῦτο την ανησύχησεν, αλλά δέν ετόλμησε να τῷ εμιλήσῃ πλέον· και επειδή τὰ ὅσα ήκουσε τῇ ενεποίησαν πολλήν απορίαν, ὁ ἄπνος τις έρυγε και ήγρύπνει μέχρι τῆς επανόδου τῆς αὐγῆς. Ο δὲ Γερμανός οὐδ' αὐτός έκαμάτο, ἀλλ' εδεικνύσθαι μυριοτρόπος.

Έτελος επελθούσης τῆς ἡμέρας, ἦν ἀνήγγειλον εἰς τὸν Γερμανὸν οἱ θέρυβοι οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν του και ήγήθη. Εἶδεν ὅτι και ή Μαρία εἰμεινεν ἀγρυπνος, ἀλλά δέν εἶρε λέξεις πρὸς έκφρασιν τῆς λύπης του. Ἀφοῦ έκρυψε πάλιν τὸ σῆμα εντός τῶν θάμνων, έκρέμασεν ἀπὸ τῶν ὤμων τὸ διασάκιον, έλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Πέτρον, και εἶπεν εἰς τὴν Μαρίαν μετ' ἀφάτου δυσθυμίας·

— Τώρα ἀς κατῆξουμε να τελειώσουμε τὸ ταξίδι μας. Θέλεις να σὲ φέρω στοὺς Φτελιούς;

— Ἄς έβγουμε πρῶτα ἀπὸ τὸν λόγγον, ἀπεκρίθη ή κόρη, και ὅταν ἰδοῦμε σὲ ποῦ μέρος βρισκόμαθα, καθένας μας πηγαίνει στο δρόμο του.

Ο Γερμανός δέν ἀπήντησε, δυσανασχέτων διότι ή κόρη δέν εζήτηε να τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τοὺς Φτελιούς. Συλοκόπος τις, ἐν συνήτησεν μετ' ὀλίγον τοῖς εἰδείξε τὴν ὁδόν, και εἰπειτα ήρώτησεν ἀν ἀπίωλεσάν τινα ἴππον.

— Ἦρθε στὸν αὐλόγυρό μου, εἶπεν, ἕνα ὄρατο ξανθὸ ἄλογο. Τὴν νύκτα για να φύγῃ κανένα λύκο ήλθε να σάβῃ στο σταύλο μου, δπου είναι και τώρα· εἶλα, και ἂν είναι δικό σου έπαρέ το.

Ο Γερμανός βέβαιος σχεδὸν ὅτι ἦτον ή Ξανθή, επέστρεψε να πάρῃ τὸ σῆμα. Τότε ή μικρὰ Μαρία τῷ επρότεινε να φέρῃ μεθ' εαυτῆς τὸν Πέτρον εἰς Φτελιούς, και να ἔλθῃ εἰπειτα ὁ Γερμανός να τὸν πάρῃ, πηγαίνων εἰς Φουρούς.

— Εἶναι ἀπαστρος, εἶπε. Θά καθάρισω τὰ ἐνδύματά του, θά πλύνω τὸ προσωπάκι του, θά τὸν χτενίσω, και ὅταν θά γίνῃ πάλιν ἀμορφος και καθαρός, τὸν παρουσιάζεις στη νέα οικογένειά σου.

— Και ποῖος σοῦ εἶπεν ὅτι θά πάγω στοὺς Φουρούς; ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός δυσθυμῶν. Ἴσως και δέν πάγω.

— Ὅχι, ὄχι, Γερμανέ, θά πάγῃς, πρέπει να πάγῃς, ὑπέλαβεν ή Μαρία,

— Βιάζεσαι πολύ να με δῆς με γυναίκα, για να ἴσαι βέβαιη πὼς δὲ θά σὲ φορτόνομαι ἄλλο.

— Γερμανέ, εἶλα, λησμόνησέ τα αὐτά. Ἦταν μὰ ἰδέα πού σὲ ἤλθε τὴν νύκτα, γιατί τὰ περιστατικά μας σοῦ έφεραν ταραχὴ στο νοῦ. Τώρα πρέπει να σ' ἔλθῃ πάλιν ή γνώση· σὲ τάζω να ξεστοχῆσω ὅσα με εἶπες και να μὴ τὰ μεταπῶ κανενοῦ.

— Καί τί; κ' ἂν τὰ πῆς με εἶναι ἀδιάφορο. Ποτὲ δέν συνειθίζω ν' ἀναίρω τὰ λόγια μου. Ὅσα σὲ εἶπα ἦταν ἀληθινὰ και τίμια, και δέν θά ντροπιασθῶ μπρὸς σὲ κανένα.

— Καλά, πλην ἂν ή γυναίκα πού θά πάρῃς μάθῃ ὅτι ἄλλην εἶχες στο νοῦ σου, τὴν ὥρα πού έργουσουν γι' αὐτήν, θά τῆς κκοφρῆνῃ. Πρόσχε τώρα στὰ λόγια και τοὺς τρόπους σου, μή με κατῆξῃς εἶσαι. Έχε γεια, Γερμανέ, πέρνω τὸν Πέτρο σου, για να σὲ βιάσω να πᾶς στοὺς Φουρούς.

— Θεὸς να πᾶς μαζί τῆς; ήρώτησεν ὁ Γερμανός τὸν υἱόν του, βλέπων ὅτι λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας τὴν ήκολούθη.

— Ναί, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ὅπερ ήρμήνευσεν κατὰ τὴν ἰδίαν του ἐνοιαν τὸν διάλογον τοῦ πατρὸς του μετὰ τῆς κόρης. Πηγαίνω με τὴν Μαριγοῦλά μου· πλην εγὼ θέλω να ἔχω τὴν Μαρία μανοῦλά μου.

— Βλέπεις, Μαρία, πὼς κ' ὁ Πέτρος σὲ θέλει; Ἄκου, παιδί μου, εγὼ πιθυμῶ ή Μαρία να γίνῃ μάνα σου, και να μὲνῃ πάντοτε μ' εσένα, και αὐτὴ δέν θέλει. Κύτταξε να τὴν καταπέσεις εσύ.

— Μὴν ἔχεις ἔγνοια, πατέρα, ὅτι τὴν κάμω να πῆ ναί; ή Μαριγοῦλα πάντα κάμνει ὅτι θέλω εγὼ.

Και οὕτως ἀπῆλθον ὁ τε Πέτρος και ή Μαρία. Ο δὲ Γερμανός εἰμεινέ μόνος, ὑπὸ λύπης και ἀθυμίας κατεχόμενος.

Ἄλλ' ἀνανήψας ὀλίγον ἀνέβη τὴν Ξανθὴν και διευθύνθη εἰς Φουρούς. Ἐνόησεν ὅτι δέν έπρεπε πλέον να ὀπισθοδρομήσῃ, και ὅτι ἀνάγκη ἦτο να λησμονήσῃ τὴν πολυτάραχον ἐκείνην νύκτα ὡς ἔνειραν δυσάρεστον.

Ἐλθὼν εἰς Φουρούς εἶρε τὸν Λεονάρδον καθήμενον παρὰ τὸ κατώφλιον τῆς λευκῆς οἰκίας του ἐπὶ θρανίου. Η κατοικία ἦτον ἀρίστη και παρωμοιάζεν οἰκίαν πόλεως.

Ο μέλλων πενθερός ήλθεν εἰς προῦπάντησιν τοῦ Γερμανοῦ, και ἀφοῦ ήρώτησε τὰ τῆς υγείας ὅλης τῆς οικογενείας, προσέθηκε τὴν καθιερωμένην φράσιν· *Μὰς ήλθες λοιπὸν ἕως ἐδῶ χάριν περιπάτου;*

— Ἦλθα να σὲ χαιρετήσω, κύρ Λεονάρδε, ἀπεκρίθη ὁ γεωργός, σὲ φέρω αὐτὸ τὸ λίγο κυνήγι ἀπὸ τὸν παθερό μου, και να σὲ εἰπῶ ὅτι γνωρίζεις τὸν σκοπὸ πού μ' έφερον ἐδῶ.

— Ἄ! ἄ! ἀνεφώνησεν ὁ κύρ Λεονάρδος, παρατρίψας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς προεχούσης γαστρὸς του, ξέρω, ξέρω! δέν εἶσαι, υἱέ μου, ὁ μόνος πού ήλθες να μὰς χαιρετήσης. Ἄλλοι τρεῖς εἶναι μέσα πού προσμένουν ὡς καθὼς εσύ. Εγὼ δέν ἀποβάλλω κανένα, πλην ή κόρη μου είναι νόμου ἡλικίας και νοικοκυρὰ τῆς περιουσίας τῆς, και ἐκεῖνης δουλιὰ εἶναι να

διαλέξῃ. Έμβα, ἔμβα, και ευχομαι να σὲ λάχῃ ὁ καλύτερος ἀριθμός.

— Συμπάθειο, κύρ Λεονάρδε, ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός. Δέν ήξευρα πὼς τὴν κόρη σου ζητοῦν και ἄλλοι και δέν ήλθα να γένω ἐμπόδιον σὲ κανένα.

— Ἄν στοχασθῆκες ὅτι, επειδή τις ἀργησε ν' ἄλθῃς ή ἀφεντιά σου, ή κόρη μου δέν εἶχε ποῖος να τὴν ζητήσῃ, ἀπατήθηκες, παιδί μου. Η Κατερίνα εἶχε με τί να τὴν ζητήσουν οἱ γαμβροί, και ή δυσκολία εἶναι ποῖον να διαλέξῃ. Έμβα, σὲ λέγω, και μὴ δειλιᾶς, ή Κατερίνα μου ἀξίζει τὸν κόπον για να τὴν φιλονεικήσουν.

Και ὠθὼν τὸν Γερμανὸν ἐκ τῆς πλατῆς μετ' εὐθυμίας ἀποτόμου,

— Έλα, Κατερίνα, ἀνέκραξεν, εἰσερχόμενος,

Ἦλθε κι ἄλλος ἀπ' τὴν Κῶ

Και γυρνᾷει μερικῶ.

Ο εἴθμος μὲν, ἀλλ' ἀγοραῖος οὗτος τρόπος τῆς πρὸς τὴν χήραν παρουσιάσεως ἐνώπιον και ἄλλων μνηστήρων, ἐτάραξε και δυσπρόστησε τὸν Γερμανόν. Έχασε τὰ παχάλια του, και διὰ τινα λεπτά δέν ετόλμησε να ἰψώσῃ τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς ὥρας· νύμφης και τῶν λατρευτῶν τῆς.

Η χήρα Γερῖν ἦτο ἀρετὰ εὐειδής και ἀνθηρὰ, ἀλλὰ τὸ ἴταμόν και αὐτάρεσκον ἦθος τῆς και τὸ παράδοξον τῆς ἐνδυμασίας τῆς ἀπῆρσαν ἀμέσως εἰς τὸν Γερμανόν, ὅστις δέν εἶλιψε να συγκρίνῃ ταῦτα πρὸς τὴν σεμνότητα και τὴν ἀφελειαν τῆς Μαρίας.

Οι τρεῖς μνηστῆρες ή γαμβροί ἐκάθητο περὶ μίαν τράπεζαν, πλήρῃ οἴνων και ἐδεσμάτων, τὰ ὅποια ἦσαν παρατεθειμένα ἀπὸ πρῶτας. Ο μὲν κύρ Λεονάρδος ήρῆσκετο να ἐπιδεικνύῃ τὴν εὐπορίαν του, ή δὲ χήρα τὰ ἀσημικά τῆς. Ο Γερμανός, ἐν τῇ ἀφελείᾳ αὐτοῦ, ἐπεσκόπησε τὰ πάντα μετὰ πολλῆς ὀξυνίας, και κατὰ πρῶτον ἐτήρησεν ἀμυντικὴν θέσιν, ἀπαντῶν εἰς τὸ *καλῶς γὰ σ' εἶρω* τῶν συμποτῶν και ἀντιζήλων του.

Ἐν τούτοις, ὁ ταλαίπωρος δέν ἦτον ἥσυχος ἐν μέσῳ τῆς ἀμηγύρας ἐκείνης, και ἔτραγε βεβιασμένα. Ο δὲ κύρ Λεονάρδος θελήσας να ἀστειευθῇ ἐπὶ τούτῳ,

— Σὲ βλέπω πολύ μελαγχολικόν, Γερμανέ, τῷ εἶπε. Τὰ εἶχες με τὸ ποτήρι σου. Δέν πρέπει ὁ ἔρωτας να σοῦ κόφῃ τὴν δρεξί. Ο νησιακός γαμβρός δέν εύρίσκει ἀμορφο λογάκια, ἂν δέν κατεβάσῃ πρῶτα μερικά ποτήρια.

Ἄλλ' ὁ Γερμανός δυσπρεστέθη εἰς ἄκρον ὅτι τὸν ὑπέθεσαν ἀμέσως και ἐρωτευμένον οἱ δὲ ἐπιτετηδευμένοι τρόποι τῆς χήρας, ἦτις ἐχαμήλωσε τοῦς ὀφθαλμούς μειδιῶσα, ὡσαύ βεβαία περὶ τοῦ πράγματος, σχεδὸν ἤθελον τὸν ὠθήσει εἰς διαμαρτύρησιν τινα κατὰ τῆς ὑποτιθεμένης ἐρωτοληψίας του, ἀλλὰ φοβηθεῖς, μὴ φανῇ ἀγορικός, ἐμειδίασε και εἰσιώπησεν.

Οἱ μνηστῆρες τῆς χήρας ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν τρεῖς ἀγορικοί. Ἦσαν ἰκανῶς πλούσιοι, και διὰ μόνον αὐτὸν τὸν λόγον ἐδέχθη τὰς ἀπαιτήσεις των. Ο μὲν αὐτῶν ἦτο τεσσαρακοντούτης και εὐταρκὸς σχεδὸν ὅσον και ὁ κύρ Λεονάρδος· ὁ δὲ μονόφθαλμος και οἰνοπότης, και ὁ τρίτος νέος μὲν και εὐειδής, ἀλλὰ ἀνοστος. Ο προτιμηθεῖς ἦτον ὁ Γερμανός, ἀλλ' ή τοιαύτη ἐνδειξίς, παραινῆσεν αὐτὸν μάλιστα να ἴηται και να δεικνύεται ψυχρότερος και σοβαρώτερος.

Ἐλθούσης ἐν τοσοῦτῳ τῆς ὥρας τῆς λειτουργίας ήγήθησαν πάντες και διευθύνθησαν συγχρόνως πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, μίαν περὶκου ὄραν ἀπέχουσαν. Ο Γερμανός, και τοι εἰς ἄκρον κεκμηκώς, και ἔχων μεγίστην ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐπορεύθη ὄμως και αὐτός, ὡς ἔχων σύστημα να ἐκκλησιαζέται καθ' ἐκάστην Κυριακὴν.

Η ἡδὸς ἦτο πλήρης λαοῦ, και ή χήρα ἐβάδιζεν ἀγερώχως, περιστοιχίζομένη ὑπὸ τῶν τριῶν μνηστήρων τῆς, ὧν ἐλάμβανεν ἐναλλάξ τὸν βραχίονα. Μόνος ὁ Γερμανός θεωρῶν τὸ πρᾶγμα γελῶν, εἰμεινεν ὀπίσω συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Λεονάρδου, και ἀποφεύγων παντὶ σθένι να φαίνεται ὅτι συνώδευε και αὐτὸς τὴν χήραν.

Ζ'. Ο ΕΚΜΙΣΘΩΤΗΣ.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν κώμην, ή χήρα ἐσταμάτησεν να περιμεῖνῃ τὸν πατέρα τῆς και τὸν Γερμανόν. Ἦθελεν ἐξάπαντος να ἐμβῇ συνοδευμένη ὑπὸ δλων τῶν μνηστήρων τῆς. Ἄλλ' ὁ Γερμανός, ἐνόησας τὸ σχέδιον, ἀφῆκε τὸν Λεονάρδον, ἐπλησίασε διαφόρους γνωρίμους του και εἰσιῆλθεν εἰς τὸν ναόν δι' ἄλλης θύρας. Τοῦτο δυσπρόστησε τὴν χήραν.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐφάνη θριαμβεύουσα ἐπὶ τῆς πλατείας, ὅπου ἔγινετο ὁ χορός, και ἀνοίξεν αὐτὸν χορεύσασα μετὰ τῶν τριῶν μνηστήρων τῆς ἀλληλοδιαδόχως.

— Ε! λοιπόν, εἶπεν ὁ Λεονάρδος πρὸς τὴν Γερμανόν τύπτων τὴν ὄμῶν του, δέν χορεύεις τὴν κόρη μου; Εἶσαι, μὰ τὸ ναί, πολύ δειλός.

— Δέν χορεύω πλιό, ἀφοῦ ἔχασα τὴν γυναῖκά μου.

— Ἄλλ' ἀφοῦ εἶχες κατὰ νοῦν να πάρῃς ἄλλην, τώρα τελείωσε τὸ πένθος και στήν καρδιά, ὡς και στὰ ἐνδύματα.

— Αὐτὸ δέν είναι λόγος, κύρ Λεονάρδε! εἰπειτα ἐγέγρασα και δέν μ' ἀρέσουν οἱ χοροί, ἀπήντησεν ὁ Γερμανός.

— Ἄκουσε, ἐπανελάβεν ὁ Λεονάρδος ἔλκων τὸν Γερμανόν κατὰ μέρος. Σοῦ κκοφῆνῃ ὅταν ήλθες και εἶδες τὴν νύφη τριγυρισμένη ἀπὸ γαμβροῦς, και βλέπω ὅτι εἶσαι ὑπερήφανος. Πλὴν, παιδί μου, εἶχες ἄδικο. Η Κατερίνα ἐσυνείδησε να τριγυρίζεται ἀπὸ γαμβροῦς εἶναι τώρα δύο ἔτη, ἀφοῦ δολαδὴ ἐτελείωσε τὸ πένθος τῆς.

— Και εἶναι δύο ἔτη πού ή κόρη σου ἔχει κατὰ νοῦν να πανθρευθῇ, και ἀκόμα δέν ἀποφάσισε;

— Δέν βιάζεται, κ' ἔχει δικαίον, διότι είναι γυναίκα γνωστικὴ και ξέρει τὴ δουλειὰ τῆς.

— Δέν με φαίνεται δέν θά εἶχε τρεῖς να τὴν

ζητούν και να τρέχουν κατόπι της, μόν' ένα και μόνον.

— Άπ' αυτούς τους τρεις κανείς δεν τής άρσει. Άν τους έδειχνε τή βάρη, τότε θά έλεγαν πώς δεν θέλει πλέον να πάρη άνδρα. Πλὴν τί να τὰ πολυλογούμαι, Γερμανέ; Τοῦ λόγου σου θά προτιμήθης, φθάνει να επιμένης και να έρχεσαι να μάς εύρίσκης κάθε Κυριακή.

— Αυτό δεν είναι δουλειά μου, κύρ Λεονάρδε. Πλὴν άρσέ με να σε πω εκείνο που δεν θέλησες ν' ακούσης από την αρχή. Δεν ήλθε να ζητήσω την κόρη σου, μόνον ν' αγοράσω τὰ δύο βόδια που έχεις σκοπό να στείλεις την έργομένη Κυριακή στην αγορά.

— Καταλαμβάνω, Γερμανέ, απήντησεν ο Λεονάρδος. Άλλαξες γνώμη, αφού είδες την θυγατέρα μου να έχει τριγύρω της τους γκιμβρούς. Καθώς άγαπάς. Θά γευθής όμως σήμερα μαζί με.

— Δεν θέλω να σε δώσω πειραξι, κύρ Λεονάρδε, απεκρίθη ο Γερμανός. Πηγαίνα να παρατηρήσω τὰ βόδια στη βοσκή και έπειτα σ' ανταμόνω. — Και είπων ταῦτα διευθύνθη πρὸς τὸ λειβάδιον, όπου ο Λεονάρδος τῷ έδειξε μακρόθεν μέρος τῶν ζώων του. Ὡς βιαζόταν ταχέως εύρεθη μετ' άλλιον πλησίον τῶν Πτελαίων. Ἡσθάνθη τότε την ανάγκην να υπάγη να φιλήσῃ τὸν υἱὸν του και να επανίδη την Μαρίαν, εἰ και άπώλεσε την έλπίδα και απέδιώξε την ιδέαυ ότι θά γίνῃ σύζυγος αὐτῆς.

Ἄσκα είδε και ήκουσεν ἐν τῷ χωρίῳ και ἐν τῇ αἰκίᾳ τοῦ Λεονάρδου, τῷ επροξένησαν παράδοξον ἐντύπωσιν. Ἐίχεν ανάγκην να εύρεθῇ ἐκ νέου μετὰ τοῦ τέκνου του και τῆς καλῆς και άρελοῦς κόρης. Ἄλλ' εἰς μάτην παρετήρησεν εἰς τοὺς περὶ ἀγρούς; δεν είδεν οὔτε την Μαρίαν, οὔτε τὸν Πέτρον. Καὶ όμως την ὥραν εκείνην οἱ βοσκοὶ ήσαν εἰς τὰ λειβάδια. Ἰδὼν δὲ παιδίον τι φυλάττον ποιμένα προβάτων,

- Εἶναι τὰ πρόβατα τῶν Πτελαίων; ηρώτησε.
- Μάλιστα, απήντησε τὸ παιδίον.
- Εἶσαι πιστικός τιν; Ἐδῶ τὰ παλληκάρια φυλάγουν τὰ πρόβατα και τῆς γῆδαις;
- Ὅσως, τὰ φυλάγω ἐγὼ σήμερα, γιατί ἡ πιστική έφυγε; ήταν άρρώστη.
- Πλὴν δεν ήλθε μιὰ ἄλλη πιστική τὸ ταχύ;
- Ἄ! μάλιστα, μα έφυγε κι αὐτή.
- Πῶς, έφυγε; δεν είχε μαζί της ἕνα παιδί;
- Ναι, ἕνα παιδάκι που έκλαιε και οἱ δύο τοὺς έβρίγαν ύστερα από δύο ὥρας.
- Ποῦ;
- Ἄπό που θά ήλθαν. Δεν την βώτησα.
- Και γιατί έφυγεν; είπαν ο Γερμανός άνησυχῶν ἐπὶ μάλλον.
- Και μήγαρις ξέρω;

Ἐλθὼν μετὰ ταῦτα πρὸς τοὺς εργάτας ο Γερμανός ηρώτησεν αὐτούς; ἄλλ' οὔδεις ήξευρε να τὸν πληροφορήσῃ. Τοῦτο μόνον εἰσπράξιν, ότι αφού άμίλησε μετὰ τοῦ κυρίου ἡ Μαρία, ανεχώρησε χω-

ρίς να εἶπῃ τι, μετ' αὐτῆς δὲ και τὸ παιδίον, τῷ ὁποῖον έκλαιε.

— Καὶ τί έκαμαν τοῦ υἱοῦ μου; εφώνησεν ο Γερμανός θερμότερον.

— Ἦταν λοιπὸν υἱός σου; και πῶς εύρίσκουσαν μετὰ την μικρή; Πόθεν εἶσαι και πῶς λέγεσαι; ηρώτησάν μειδιῶντες οἱ εργάται.

Ὁ Γερμανός βλέπων ότι αἱ ερωτήσεις δεν ήθελον τελειῶσαι ἂν απεκρίνετο, εζήτησε να ιδῇ τὸν κύριον τοῦ ὑποστατικοῦ; ἄλλὰ δεν ήτον εκεί.

— Πλὴν τέλος πάντων, δεν ξέρετε την αἰτίαν που δεν εἰμεινεν ἡ κοπέλλα; επανέλαθεν ο Γερμανός άνυπομόνως. — Ἄλλ' από ερωτήσεως εἰς ερώτησιν ἐνόησεν, ότι ἡ κόρη και τὸ παιδίον διευθύνθησαν πρὸς τοὺς φουρούς. Ἐτρεξεν εκεί. Οὔτε ἡ χήρα οὔτε ο Λεονάρδος δεν είχαν ἔτι επανέλθει. Ἡ ὑπερήτης εἶπε τῷ Γερμανῷ, ότι μιὰ κόρη κρατούσα παιδίον ήλθε και τὸν εζήτησεν, ἄλλ' ότι μη γνωρίζουσα αὐτήν, δεν την εδέχθη, και την εσυμβούλευσε να υπάγη εἰς την κόμην.

— Και γιατί δεν τοὺς εδέχθης; ηρώτησεν ο Γερμανός δυσανασχετῶν. Ὁ τόπος σας λοιπὸν εἶναι μισόξενος; τοῦ ἀφίνω γένη τέτοιου τύπου. Ἐν τούτοις ερωτῶν ἐπληροφόρηθη περὶ τῆς Μαρίας και τοῦ υἱοῦ του ότι ἐπειδὴ ήσαν κακῶς ἐνδεδυμένοι και οἱ οὐδ', τοὺς είχαν ἐκλάβει ὡς ἐπαίτας.

Ἡ Μαρία εδέχθη τεμάχιον ἄρτου ἐξ ὧων τῇ προσπερήθησαν διὰ τὸ παιδίον ὅπερ επείνα, και φεύγουσα ταχέως μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος. Ἐτρεξε και αὐτὸς πρὸς τὸ δάσος και μετ' άλλιον εβόασεν εἰς τὸ μέρος, όπου παρὰ τὸ τέλμα εἶχε διανυκτερεύσει. Τὸ πῦρ ἐκάινειεν εἰσέτι; γραϊὰ τις συλέγε. τὰ μείναντα ξύλα, ἄπερ είχε σιαρούσει ἡ Μαρία, και εταθείς ηρώτησεν αὐτήν. Ἄλλ' ὡς κωρῆ και παρακούουσα τοὺς λόγους του,

— Ναι, υἱέ μου, είπεν, εδῶ εἶναι ὁ μαγευμένος βάλτος. Εἶναι κακὸ τὸ μέρος και ποτὲ δεν πρέπει να τὸ πλησιάσῃ κανείς, πρὶχὸν να ῥίψῃ τρία λιθάρι μετὰ τὸ ἀριστερὸ χέρι, και να κάμῃ τὸ σταυρὸ του τρεῖς φορές μετὰ τὸ δεξι. . .

— Δὲ σε βρωτῶ αὐτὸ, είπεν ο Γερμανός, ἐνοήσας ότι εἶχε να κάμῃ με κωρῆν, και φωνάζειον μ' ὄλην την δύναμιν εἰς τὸ ἄτιον της. — Δεν είδες να περῶσῃ ἄπ' εδῶ μιὰ κοπέλλα μ' ἕνα μικρὸ παιδί;

— Ναι, απήντησεν ἡ γραία, πυλγηνεν ἕνα παιδί! Ὁ Γερμανός ἐρήγησεν από κορυφῆς μέχρι ποδῶν, ἄλλ' ἔτυχως ἡ γραία επρόσθεσεν:

— Εἶναι τώρα πολὺς καιρός, και για ἐνούμησι εβόασαν ἕνα ὄμορφο ξύλινο σταυρὸ. Πλὴν μιὰ νύχτα που ἔκτισε βρονταῖς και ἀστραπαῖς; ἡ νεράιδες ήλθαν και τὸν ἐβρίξαν στὸ βάλτο. Ὅποιος έχει την κακή μοῖρα να σταματήσῃ εδῶ τῇ νύχτα, δεν μπορεί να εβγῇ πρὶχὸν γίνῃ μέρα. Ὅσα και ἂν γυρίσῃ, και διακόσις μιλία να κάμῃ μέσα στὸ λόγγο, θά βρεθῇ ὄλο στὸ ἴδιο μέρος.

Τοῦ γεωργοῦ ἡ φαντασία καταπλήχθη ὑπὸ τῆς διηγήσεως ταύτης; και ἡ ιδέα επικειμένου δυστυχίματις τοσοῦτον ἐκουρσε. τὸν γοῦν του, ὡσα

τὸν περιέχουσε ψυχρὸς ιδρώς. Μὴ ἐλπίζων δὲ να λάβῃ ἄλλας πληροφορίες ἀνέβη τὸν ἔκρον του και περιέτριψε κρᾶζων μεγαλοφῶνως. « Πέτρε! Πέτρε! » και πληρὸν τὸ δάσος από μυρούς θορύβους. Ἐπειτα δὲ ἠκούετο μὴ τυχὸν φωνή τις απεκρίνετο; ἄλλὰ μόνον οἱ κῶδωνες τῶν βοῶν ἠκούοντο, ἡ και τὰ γρουλλίσματα τῶν χοίρων ἐρίζοντων περὶ τὰς βάλανους. Μετ' ὀλίγον όμως περιστάσις τις συνήνασε τοὺς δύο φυγάδας μετὰ τοῦ Γερμανοῦ. Καὶ ἦν ἄνεκφραστος ἡ χαρὰ τοῦ Πέτρου, και τῆς Μαρίας και τοῦ καλοῦ πατρός.

Ε'. Η ΜΑΥΡΙΚΑΙΝΑ.

Μετὰ πορείαν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἐξελθόντες τοῦ δάσους, ετρεχον ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ και ἡ Ξανθὴ εχρεμέτιζεν δασκίς συνήτᾳ τι γνωστόν εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ μικρὸς Πέτρος διηγείτο ὅπως ἐνόησε τὰ πρὸ μικροῦ συμβάντα.

Ἦσαν δὲ ταῦτα; ἡ ἀνάγωγος ἐπίθεσις τοῦ ἐκμισθωτοῦ κατὰ τῆς Μαρίας, ἡν ἰδὼν τὸσον νέαν και εὐεἰδῆ, εζήτησεν άνευ προσομίῳν να κακοποιήσῃ.

— Τώρα, Γερμανέ, θά μαρτυρήσῃς, είπεν ἡ Μαρία μετὰ την λεπτομερῆ διήγησιν τοῦ μικροῦ, ότι ἂν δεν εἰμεινα εἰς τοῦ ἀχρείου ἐκεῖνου ἀνθρώπου, δεν εἶναι σφάλμα μου.

— Καὶ σὺ, Μαρία, θέλω να με πῆς, ἂν ἀνθρωπος εἶσοι ὀκτῶ ἐτῶν εἶναι γέρωσ, ὅταν χρειάζεται να ὑπερασπισθῇ μιὰ κόρη από την ἀχρειότητα ἑνὸς ἀνδρός, σὸν τὸ χωρικὸ σου ἐκεῖνο;

— Ἄγῳ, Γερμανέ, ότι μ' ἐλύτρωσε από τὰ χέρια του, και θά σε γνωρίζω χάρη ὄλη μου τῇ ζωῇ.

— Τόσο μόνον;

— Παπάκι μου, είπεν τὸ παιδίον, ξαστόχησα να πῶ τῆς Μαριγούλας ἐκεῖνο που σε ὑποσχέφτηκα, πλὴν θά τὸ πῶ στὸ σπῆτι και θά τὸ πῶ, και τῆς νόνας.

Ὁ λόγος αὐτος τοῦ παιδὸς ἔφερον εἰς συλλογὴν τὸν Γερμανόν. Ἐπρεπε τώρα να εξηγηθῇ μετὰ τῶν συγγενῶν του.

Ἐτυχῶς ο Πέτρος ἐκοιμᾶτο ὅταν ἐφθασαν εἰς την κατοικίαν του, και ο Γερμανός τὸν ἀπέθεσε πρῶτον χωρὶς να τὸν ἐξυπνίσῃ εἰς την κλίνην του, και έπειτα διηγῆθη τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν Μαυρικιον. Οὔτος δὲ καθήμενος πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ οἴκου, τὸν ήκουε σοβαρῶς. Καὶ τοι λυπηθείς διὰ την κακήν του ταξειδίον ἐκβασιν, ἐπεδοκίμασεν όμως την διαγωγὴν τοῦ Γερμανοῦ, ὅτε οὔτος εἰςστάρησε τὰ τῆς χήρας Γερίνου, και τὰ συμβάντα τῆς Μαρίας.

— Ἐλα να δειπνήσῃς, Γερμανέ, είπεν αὐτῷ ἡ παρευρεθείσα εἰς τὸν διάλογον πενθερά του. Αὐποῦμαι ότι δεν σὺβάσθηκε τὸ πρᾶγμα, φαίνεται δεν τὸ ήθελε ο Θεός. Να κυττάξουμε ἄλλοῦ.

— Ναι, ναι, είπεν ο γέρον.

Τὴν ἐπιούσαν ἡγήθη ο Πέτρος με τοὺς κορυδαλοῦς; ἦτοι τὰ ἐξημερώματα, και πάντα τὰ συμβάντα τῆς προτετραίας ἐξηλειφθησαν τῆς μνήμης του. Ἄλλὰ και ο Γερμανός προσεπάθησε να λησιμνήσῃ ταῦτα, καταγινόμενος εἰς τὰ ἔργα του

ἦτον όμως τόσῳ δύσθυμος και τοσοῦτον ἀλλοφρόνει ὥστε παρετήρησεν τοῦτο πάντες. Οὔτα ὠμίλει πρὸς την Μαρίαν, οὔτε προσεῖχεν αὐτῇ. Καὶ όμως, ἂν τὸν ηρώτουεν εἰς ποῖον λειβάδιον εύρίσκειται, ἡ διὰ ποῖας ὁδοῦ επέρασεν, ἠδύνατο να τὸ εἶπῃ ἐν ὅποιᾳ δήποτε ὥρᾳ τῆς ἡμέρας. Δεν ἐτόλμησε δὲ να ζητήσῃ παρὰ τῶν συγγενῶν του να την περιθάψῃσι τὸν χειμῶνα εἰς την ἀγροικίαν των, ἂν και ἐγίνωσκεν ότι έπασγε στερουμένη πάντων. Ὅμως αἱ στερήσεις τῆς εθεραπεύοντο, και ἡ γραία Γιλῆτα οὔδέποτε κατόρθωσε να ἐνοήσῃ πῶς δεν ἐτελειῶσαν ποτὲ τὰ ὀλίγα ξύλα της, και πῶς ἡ μικρὰ σιταποθήκη της ήτο τὸ πρῶτὸ μεστῆ, ἐνῶ τὸ ἔσπερας τὴν ἄφινε κενήν. Βέβαια, κάποιος ὁλ έπερα διὰ τῆς θυρίδος τοῦ ἀχυρῶνος, ἔχυνε τὸν σάκκον του χωρὶς να ἐξυπνίσῃ τινὰ και χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἔγχος. Ἡ γραία και ἀνησῶχει και ἔχαιρεν. Ἦπερῶσε δὲ τὴν θυγατέρα της να μη εἶπῃ εἰς κανένα τὰ συμβαίνοντα, διότι ἂν ἐμάνθανον τὸ ὄαγμα θά την ἐξελομῆσαν μάγισσαν.

Ἡ Μαρία όμως ἐμάντευε κάλλιον την ἀλήθειαν; ἄλλὰ μη τολμῶσα να τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν Γερμανόν διὰ τὸν φόβον μη επαναλάβῃ την περι γάμου ιδέαυ του, προσεποιεῖτο ότι δεν παρετήρησε τίποτε.

Ἡμέραν τινα ἡ Μαυρικαίνα εύρεθείσα μόνη μετὰ τοῦ Γερμανοῦ ἐν τῷ κήπῳ, τῷ εἶπε περιπαθῶς:

— Πτωχέμου γαμβρῆ, θαρρᾶ πῶς πάσχεις. Δεν τρώς, καθὼς πρῶτα, δεν γελᾷς πλέον, και μόλις βγάξεις δύο λόγια ἀπ' τὸ στόμα σου. Μήπως κανείς μας σ' ελύτρωσε χωρὶς να τὸ θέλῃ;

— Ὅχι, μάνα, απεκρίθη ο Γερμανός.

— Τότε, λοιπὸν, παιδί μου, σε ήλθε πάλιν ἡ πικρα για τὸ θάνατο τῆς μακαρίτισσας. Ἄντις να περῶσῃ ἡ λύπη σου ἀδελταίνε, υἱέ μου, και θά κάμῃς καλά να ξαναπανδρευθῆς, καθὼς σ' εδῶκε συμβουλή και ο γέρωσ.

— Ναι, μάνα, αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου, πλὴν ἡ γυναίκες που με λένε να πάρω δεν με κάμουν.

— Τότε φαίνεται πῶς δεν μαντέψαμε την ἡρεξί σου. Κάπου θά ήναί γυναίκα που να σ' ἀρσῃ, και β,τι λογῆς εἶναι ὄμορφη ἡ ἄσχημη, νηά ἡ γρηά, πλούσια ἡ φτωχῆ, ἔχουμεν ἀπόφασι, ἐγὼ κι ο γέρωσ, να σου δάσωμε την εὐχή μας; δεν μπορούμε να σε βλέπουμε ὄλο πικραμένο.

— Μάνα, εἶσαι καλὴ κ' ελόγημένη, καθὼς και ο πατέρας, απεκρίθη ο Γερμανός; πλὴν ἡ συμπάθειά σας δεν μπορεί να φέρῃ γιαιτρικὸ στὸν πόνο μου. Ἡ κοπέλλα που ἀρσῶ δεν με θέλει.

— Τότες θά εἶναι πολὺ νηά, και να διαλέξῃς νηά ἡς τὴν ἡλικία σου εἶναι τρέλλα. — Ναι, μάνα, ἔκαμα την τρέλλα ν' αγαπήσω μιὰ νηά, και ξέρω πῶς δεν εἶναι φρόνιμο, κάμνω τὰ δυνατά μου να τῇ λησιμνήσω, πλὴν δεν μπορῶ ο κακότυχος.

— Ἄν εἶναι ἔτσι, παιδί μου, σ' έκαμαν μάγια. Μιὰ γιαιτριά εἶναι μόνον ἡ κοπέλλα, πρέπει ν' ἀλλάξῃ γνώμη και να σ' ἀκούσῃ. Χρειάζεται να μπῶ ἐγὼ στὴ μέση και να την δω. Να με πῆς που εἶναι και πῶς την λέν.

— Άλλοι! μάνη, δέν κατάω, εἶπεν ὁ Γερμανός, θά μέ περιγελάσω.

— Όχι, Γερμανέ, δέν θά σε περιγελάσω, ἔχεις πίκρα καί δέν θέλω νά τήν αὐξήσω. Νά μὴν εἶναι ἡ φωνή;

— Όχι, μητέρα, δέν εἶναι αὐτή.

— Ἡ Ροζέτα;

— Οὔτε.

— Λέγε λοιπόν, δέν θά τελειώσω ἂν ὀνοματίσω ὅλαις ταῖς κοπέλαις τοῦ χωριοῦ.

Ἄλλ' ὁ Γερμανός νεύσας τήν κεφαλὴν δέν ἀπεκρίνετο.

— Ἄς εἶναι, Γερμανέ, εἶπεν ἡ Μαυρικίαινα, σ' ἀφίνα σήμερα ἤσυχο. Ἀβριο ἰσως ἀνοίξῃς σ' ἐμέ ἢ στή φύση μου τήν καρδιά σου.

Καί ἐγερθεῖσα ἔλαθε τὸ κάνυστρον καί μετέβη ν' ἀπλώσῃ τὰ πανικὰ εἰς τὰ χαμόκλαδα. Ἄλλ' ἔβλεπε τὰ τέκνα τότε λαμβάνουσιν ἀπόφασιν, ὅτε βλέπουσιν ὅτι οὐδαίς πλέον προσέχει εἰς αὐτά, οὕτω καί ὁ Γερμανός ἠκολούθησε κατόπιν τῆς γραιάς καί ὠνόμασε τήν Μαρίαν τῆς Γιλέτας.

Ἐξέπλάγη μεγάλως ἡ Μαυρικίαινα ἀκούσασα τὸ ὄνομα ἐκεῖνο. Μόνον τῆς κόρης αὐτῆς τὸ ὄνομα δέν εἶχεν ἔλθει εἰς τὸν νοῦν τῆς ἀλλ' ἔνα μὴ λυπήσῃ τὸν Γερμανόν, οὐδὲ ἀνεκραύγασεν, οὐδὲ ἀπέδειξε τὴν ἐκπληξίν τῆς. Ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἡ σιωπὴ τῆς τὸν ἐλύπει, τῷ ἔτεινε τὸ κάνυστρον καί εἶπε·

— Ἐλα, Γερμανέ, καί μέ τοῦτο πρέπει νά μὴ μέ βοηθῆσῃς ν' ἀπλώσω; Πάρ' αὐτό. Ἐσκέφθηκες καλὰ; ἀποφάσεις γιὰ τὸ πῶς εἶπες;

— Ἄ! μητέρα, δέν εἶναι σὸ χέρι μου ν' ἀποφασίσω, ἡ Μαρία δέν θέλει νά μ' ἀκούσῃ. Θά γιὰ τρευθῶ, ἂν μπορέσω.

— Κί' ἂν δέν μπορέσῃς;

— Ὅλα ἔχουν ἓνα τέλος... ὅταν τ' ἄλογο εἶναι πολὺ φορτωμένο, πέφτει· τὸ βῆδι ὅταν δέν τρώγῃ πεθαίνει.

— Θά πῆ λοιπόν ὅτι καί σὺ θ' ἀποθάνῃς, ἂν δέν πάρῃς τῇ Μαρίᾳ; ὁ Θεός φυλάξῃ, Γερμανέ, ὅταν ἐσύ δέν ἔχεις ὄφρος, σημαίνει πῶς αἰσθάνονται ὅσα λέγεις. Θά μέ ὑποσχεθῆς πῶς μιά ἐβδομάδα θά σταθῆς ἤσυχος, δέν θά πικραίνεσαι, θά τρώγῃς, θά κοιμᾶσαι, καί θά ἦσαι χαρούμενος σάν πρῶτα. Ἐγὼ θά ἠμιλήσω τοῦ γέρου, κί' ἂν πάρω τὴ γνώμη σου, θά ζητήσῃς νά γνωρίσῃς τότε τὴν ἰδίαν τῆς κοπέλλας.

Ὁ Γερμανός ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ὑπόσχεσιν καί ἡ ἐβδομάς παρήλθε, χωρὶς νά ἠμιλήσῃ αὐτῇ κατ' ἰδίαν ὁ Μαυρίκας. Καί προσεπάθει μὲν ὁ γεωργός νά φαίνεται ἤσυχος, ἀλλ' ἦτο ὠχρότερος καί ἔτι πλέον περιλυτός.

Τέλος, τὴν πρῶτην τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πενθερά του τὸν ἤρωτησεν ἂν ἐξηγήθῃ μετὰ τῆς Μαρίας.

— Διόλου, ἀπεκρίθη, δέν τῆς μίλησα κἀν.

— Πῶς λοιπόν θέλεις νά τὴν καταπέσῃς, ἀφοῦ δέν τὴν μιλεῖς;

— Μὴ μόνη φορὰ ἐλαλήσαμε μάζῃ, σάν ἡμα-

στε στοὺς Φουρούς. Ἀπὸ τότε δέν τὴν μίλησα ἄλλο. Ἡ ἀρνησί τῆς μ' ἐπίκρανε τόσο πολὺ, πῶς τὸ ἔχω καλῆτερα νά μὴν τὴν ἀκούσω νά λέγῃ πῶς δέν μ' ἀγαπᾷ.

— Λοιπόν, υἱέ μου, τώρα πρέπει νά τὴν μιλῆσῃς; ὁ γέρος σου δίδει τὴν ἀδεία. Ἐλα, ἀποφάσισε, τὸ θέλω, γιὰτὶ δέν μπορεῖς νά μὲνῃς σ' αὐτὴ τὴν ἀμφιβολία;

Ὁ Γερμανός ὑπήκουσε, καί μετέβη εἰς τῆς γραιάς Γιλέτας, νεύων κάτω τὴν κεφαλὴν καί ἀμυγανῶν. Ἡ Μαρία ἐκάθητο μόνη εἰς τὴν παρεστῖαν (*), καί ἦτο τοσοῦτον σύννοος, ὥστε δέν ἐνόησεν εἰσελθόντα τὸν Γερμανόν. Ὅτε δὲ τὸν εἶδεν ἐμπρός τῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς καί κατεκοκκίνισε.

— Μαρικοῦλα, εἶπε καθεσθίς πλῆσιόν τῆς, σέ δυσχερεστῶ, τὸ ξέρω, μέ τὴν παρουσίαν μου, ἀλλ' ὁ γέρος καί ἡ γρηά θέλουν νά σε μιλήσω καί νά σε παρακαλέσω νά μέ πάρῃς ἄνδρα. Ἐσύ δέν τὸ θέλεις; τί;

— Γερμανέ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, βέβαια λοιπόν μ' ἀγαπᾷς;

— Σέ κακοκαρδίζω μ' αὐτό, τὸ γνωρίζω, πλὴν δέν φταίω γ' αὐτό. Ἐλα, Μαρία, κύτταξέ με εἶμαι ἄσχημος σάν τὸ διάβολο;

— Όχι, Γερμανέ, ἀπεκρίθη μειδιῶσα, εἶσαι ὠραιότερος ἀπὸ ἐμέ.

— Μὴ μέ περιπαίζῃς, πλὴν κύττα, οὔτε τρίχα, οὔτε δόντι μέ λείπει ἀκόμη, τὰ μάτια μου σέ λέγουν πόσον σ' ἀγαπῶ. Κύτταξέ με στὰ μάτια, ἂν τὸ δῆς γραμμένο.

Ἡ Μαρία ἠτένισε τὸν Γερμανόν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ τῆς συνήθους παιδαριώδους ἀφελείας τῆς, καί ἔπειτα, στρέψασα τὴν κεφαλὴν ἤρχισε νά τρέμῃ.

— Ἄ, Θεέ μου! σέ προξενῶ φόβον, εἶπεν ὁ Γερμανός, μέ βλέπεις σὰ νάμουν ὁ ἐνοικιαστής ἀπὸ ταῖς Φτελιᾶς. Μὴ φοβάσαι, Μαρία, σέ παρακαλῶ. Ἐγὼ δέν θά σε πῶ ἀγραίους λόγους... Θέλεις νά φύγω γιὰ νά ἡσυχάσῃς;

Ἡ Μαρία ἔτεινε τὴν χεῖρά τῆς εἰς τὸν γεωργόν, ἀλλὰ χωρὶς νά προσφέρῃ λέξιν ἢ κἀν νά ἀνορθώσῃ τὴν κεφαλὴν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐστραμμένην πρὸς τὴν ἔστιαν.

— Καταλαβαίνω, εἶπεν ὁ Γερμανός, μέ συμπονεῖς, εἶσαι καλὴ, θλίβεσαι νά μέ κάμῃς κακότυχο, πλὴν δέν μπορεῖς νά μ' ἀγαπᾷς;

— Γιατὶ μέ λές αὐτά, Γερμανέ, ἀπεκρίθη τέλος ἡ Μαρία. Θέλεις λοιπόν νά μέ κάμῃς νά κλάψω;

— Καλὴ μου Μαρία, τὸ γνωρίζω, ἔχεις καλὴ καρδιά, πλὴν δέν μ' ἀγαπᾷς, καί κρύβεις τὸ πρόσωπό σου γιὰ νά μὴν ἰδῶ τὴν ἀποστροφή σου. Κ' ἐγὼ, δέν τολμάω νά σε σφίξω οὔτε τὸ χέρι... Ἄ! Μαρικοῦλα!

Καί ὁ ταλαίπωρος Γερμανός ἐξηκολούθησε ὀμιλῶν οὕτως ἐπὶ πολλὸν ὥραν, καί λέγων τὰ ὑπὲρ τῆς νέας

(*) Ἄξις ἐπισημασμένη εἰς Κόθρα καί σημαίνουσα, πλῆσιόν τῆς ἐστίας, τοῦ πυρός.

αἰσθήματα καί παθήματα του, ἐνῶ ἡ Μαρία ἔτραμε πάντοτε. Αἴφνης ἐστράφη, τὰ δάκρυά τῆς ἐπλημμύριζον τὸ πρόσωπόν τῆς καί παρετήρησε τὸν Γερμανόν μὲ ἦθος ἐπιπλήξεως. Ὁ δυστυχὴς γεωργός ἐνόησεν ὅτι τετέλεσται, καί χωρὶς νά περιμείνῃ τὴν καταδίκην του ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ. Ἄλλ' ἡ κόρη τὸν ἐσταμάτησε, τὸν ἐνηγκαλίσθη κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς, καί

— Γερμανέ, εἶπεν δολοφύζουσα, δέν ἐμάντευσε, λοιπόν πῶς σ' ἀγαπῶ;

Ὁ Γερμανός θά ἔχανε τὸν νοῦν του ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην δέν εἰσῆρχετο εἰς τὴν καλύβην ὁ υἱός του ἐπιπνος ἐπὶ καλῆς μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, καί δέν τὸν ἐπανέφερον εἰς ἐαυτόν. Τὸν ἀνήγειραν εἰς τὰς ἀγκάλας του καί ὄρων αὐτόν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μνηστῆς του,

— Ἰδέ, εἶπεν, ἰδέ πόσους εὐτυχεῖς ἔκαμες, μέ τὴν ἀγάπην σου!

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΥΠΕΡΑΤΛΑΝΤΕΙΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ.

— 000 —

Ὁ οὗτος ὀνομασθεὶς παρὰ τῶν Ἑυρωπαίων ὑποβρύχιος ἠλεκτρικὸς τηλεγράφος, περὶ οὗ ὀλίγα τινα εἶπομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ, κατασταθεὶς ἐσχάτως μετὰ πολλὰς περιπετείας, ἐξ ἑνὸς ὑπῆρξε καί ὁ κίνδυνος τοῦ νά κατακοπῇ ἀπὸ φάλαιναν, ἤρχισε νά μεταδίδῃ εἰδήσεις ἀπὸ τῆς Ἑυρώπης εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καί ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκείνην. Ὡς λεπτομερέστερον περιέγραψε (Ὁρα φυλλ. 166 Πανθ. σελ. 323) τὰ περὶ τοῦ τηλεγράφου τούτου ὁ ἐν Νεοεβροάκῳ ἡμέτερος Δ. Ν. Μπότασης, ὁ τηλεγράφος οὗτος διατρέχων ἀπόστασιν 1600 μιλίων, ἔχει τὴν μίαν μὲν ἀκρὰν ἐν τῷ ἑξωτέρῳ τῆς Ἰρλανδίας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Βαλέντιον, τὴν ἑτέραν δὲ εἰς τὴν Νέαν Γῆν, νῆσον τῆς Ἀρκτικής Ἀμερικῆς.

Κοινοποιήσας τις γενομένη πρὸ ἐνὸς μηνός ἐκ τῆς Νέας Γῆς τὴν 8 ὥραν καί 3/4 μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ὥραν δηλαδὴ ὅτε γίνονται εἰσέτι ὑποθέσεις, ἐφθασε μὲν ἐν ἀκαρεῖ εἰς Ἰρλανδίαν, ἀλλὰ τὴν 11 ὥραν καί ἐν τέταρτον τῆς νυκτός. Ἡ διαφορά αὕτη φαίνεται κατὰ πρῶτον παράδοξος· πῶς δηλαδὴ ἀφοῦ ἡ κοινοποιήσας ἐφθασεν ἄμα σταλαίσα, παρήλθον τόσαι ὥραι.

Τῆς ἀπορίας ταύτης τὴν λύσιν προλαβοῦσα ἔδρακε ἡ Πανδώρα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ προσηνημονευθέντι φυλλαδίῳ. Ἡ Ἀμερικὴ κείται δυτικώτερον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καί ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἀνατέλλων διατρέχει, ὡς γνωστόν, ἀλληλοδιαδίδως πάντας τοὺς μεσημβρινούς τῆς ὑδρογείου σφαιρας, ἡ πολιτικὴ ἢ ἀστρονομικὴ ἡμέρα δέν ἄρχεται πανταχοῦ συγχρόνως. Ἐπομένως ἄρα ἐνοοῦμεν ὅτι μέρος τῆς Ἑυρωπαϊκῆς νυκτός, εἶναι ἡμέρα ἐν τῇ

Ἀμερικῇ, διότι ὁ ἥλιος ἀνατέλλει βραδύτερον εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον.

Περὶ τούτων ὁ Μηνέτωρ τῶν Παρισίων δίδει ἐξηγήσεις τινας, τὰς ὁποίας καί ἡμεῖς δημοσιεύομεν ὡς περιέργους καί ἀναγκαίας.

«... Ἐπειδὴ μετὰ τῶν ὠρολογίων τοῦ Βαλεντίου καί τῆς Νέας Γῆς ὑπάρχει διαφορά δύο ὥρων καί 45 περίπου λεπτῶν, ὅτε ἐστάλη εἰς Ἰρλανδίαν ἡ κοινοποιήσας, τὰ μὲν ὠρολόγια τῆς Νέας Γῆς ἐσήμαινον ὥραν ὀγδόην καί 25 λεπτά, τὰ δὲ τοῦ Βαλεντίου ὥραν ἑνδεκάτην καί 15 λεπτά. Καί σημειωτέον ὅτι ἡ διαφορά αὕτη εἶναι ἡ ἐλαγίστη μετὰ τῶν ὠρολογίων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, διότι τὰ δύο μέρη εἰς ἃ ἀποπερατοῦται ὁ τηλεγράφος εἶναι τὰ πλησιέστερα πρὸς ἀλλήλα πάντος ἄλλου.

» Ἐὰν τὴν γῆν σφαιρὰν περιεζώνουσε μεταλλικὸν ἔλασμα, ὅποιον τὸ μεταξὺ Ἑυρώπης καί Ἀμερικῆς, τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῖμα ἤθελε περιτρέχει αὐτὴν ἐντὸς ἐνὸς δευτερολέπτου, καί ἔτι ὀλιγώτερον ἢ συγκοινωνία ἄρα μετὰ τῶν καί τῶν ἄλλων ἀπεχόντων τόπων ἤθελε εἶσθαι ἀκαριαία. Ἡ ταχύτης δὲ αὕτη ὑπερβαίνει καταπολύ καί αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου, ἔχοντος ἀνάγκην 24 ὥρων ἵνα περιέλθῃ τὸν ἡμέτερον πλανήτην.

» Ἡ ὥρα δέν εἶναι ποτὲ ἡ αὐτὴ εἰς δύο μέρη κείμενα ὑπὸ διαφόρους μεσημβρινούς, ὅσα πλῆσιον καί ἂν κείνται πρὸς ἀλλήλα· ἰδοῦ δὲ παράδειγμα· τὸ Πάνθειον, ὡς γνωστόν, κείται πλῆσιον τοῦ ἀστεροσκοπείου, καί μάλιστα κατὰ πλάτος ἀπέχει πλέον ἢ κατὰ μήκος. Ὁ μὲν μεσημβρινός τοῦ ἀστεροσκοπείου διαβαίνει πλῆσιον τοῦ καλαίου Λουζαμβούργου, ὁ δὲ τοῦ Πανθέου μόλις ὀλίγως ἐκχτοστύεις μέτρων ἀπέχει τοῦ καλαίου τούτου. Καί ὅμως, εἰ καί πλησιέστατοι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο οὗτοι μεσημβρινοί, ἡ ὥρα τοῦ Πανθέου κειμένου πρὸς ἀνατολὰς διαφέρει ἐπαισθητῶς τῆς ὥρας τοῦ ἀστεροσκοπείου κειμένου πρὸς δυσμὰς· ἦτοι, ὅτε εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον ἡ ὥρα εἶναι δωδεκάτη, εἰς τὸ Πάνθειον εἶναι δωδεκάτη καί δύο δευτερόλεπτα.

» Εἰς τὰς Βερσαλλίας, κειμένου 20 χιλιόμετρα πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων, ἡ ὥρα ὑστερεῖ πλεόν τῶν 50 δευτερολέπτων τῆς ἡμέτερας.

» Τὸ Γρενόικον (*) οὗ τινος τὸν μεσημβρινόν οὐ μόνον οἱ Ἄγγλοι ἀλλὰ καί ἄλλα ἔθνη ὁμολογοῦσιν ἀλάνθαστον, κειμένου 2 βιχμοὺς καί 20 λεπτά μήκους πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων, ὑστερεῖ ὡς πρὸς τὴν ὥραν ἐννέα λεπτά καί 22 δευτερόλεπτα τῆς ὥρας τῆς πόλεως ταύτης. Ἡ Γεσοκρίβη (Brest), ἡ τελευταία τῶν δυτικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, κείται 7 βιχμοὺς μήκους πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, καί ὑστερεῖ κατὰ τὴν ὥραν 27 λεπτά.

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Greenwich, πόλις ἀξιολογὸς τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς διέσεως ἔχεις τοῦ Γαμίαιου, ἐν ᾗ καί τὸ καϊτόσημα τῶν ναυτικῶν ἀπομάχων καί ὁ πρῶτος τῶν Ἀγγλῶν μεσημβρινός, μεσημβρινός ἑλισθὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι καί' αὐτὸν ἠγαράθη ἡ γραμμὴ τῶν ἡμετέρων ὁρίων.

» Εάν λοιπόν μεταξύ τσοσούτφ μικρών αποστάσεων υπάρχει τοιαύτη διαφορά, ανάγκη να όρίσωμεν ακριβώς τās ώρας τής μεταξύ των πόλεων των δύο ήμισφαιρίων ανταποκρίσεως, ίνα μή, γινομένη παρακλίσις, διαταράσση τās έξεις των κατοίκων αυτών. Ο έμπορος του Νεοβοράκου ή τής Νέας Αθήνας ήπου είναι ήμέρα ενφ' παρ' ήμιν ή νύξ είναι προεχωρημένη, δέν πρέπει να υποχραοί τον εν Παρισίοις ή εν Λονδίνο ανταποκριτήν αυτού να άγγυπηή παρά την θύραν του τηλεγραφικού πρακτωρείου όπως λάβη την κοινοποίησιν την όποιαν περιμένει και άποκριθῆ.

» Τά ώρολόγια του Νεοβοράκου κειμένου περι τον 76 βαθμόν μήκους προς δυσμάς των Παρισίων, ύστερίζουσι κατά πέντε ώρας και επέκεινα των ήμετέρων διό, όταν ήμεϊς έχωμεν 10 ώραν, δηλαδή την ώραν εκείνην καθ' ήν άρχονται αι ύποθίσεις, εις τήν πόλιν εκείνην τής Αμερικής έχουσι 5 ώραν, δηλαδή την ώραν καθ' ήν κοιμώνται εισέτι ύπνον βαθύτατον. Όταν εις Νεοβοράκον έγείρωνται τής κλίσης, εις Παρισίους έχομεν μεσημβρίαν όταν ήμεϊς γεσώμεθα περι την πέμπτην ώραν, οι εν Νεοβοράκω προγεύονται, και όταν ούτοι προγεύονται ήμεϊς κοιμώμεθα.

» Είς την Νέαν Αθήναν κειμένην έτι δυτικώτερον, ή διαφορά προς ήμας είναι έξ ώρων και 10 λεπτών, πλέον δηλαδή του ένός τετάρτου τής ήμέρας. Όταν κοινοποίησις σταλλομένη έξ υποθέσεως εκ Παρισίων δια του τηλεγράφου την τρίτην πρωινήν ώραν τής 15 Αύγουστου, θέλει φθάσει εκεί την έννάτην νυκτερινήν ώραν τής 14 Αύγουστου, και τανάπαλιν. Εάν στείλωμεν έξ Εύρώπης ειδήσεις χρονολογούμενας την πρώτην, δευτέρα, τρίτην, κλ. ώραν τής αύγης τής πρώτης του μηνός ή του έτους, θέλουσι φθάσει εις Αμερικην την τελευταίαν έσπεραν του μηνός ή του λήξαντος ήδη έτους. Εάν ο έμπορος τής Εύρώπης θέλει να φθάση ή κοινοποίησίς του εις την Νέαν Αθήναν τό πρωί, οτε ενεργούνται αι υποθέσεις εις τὰ θερμά κλίματα, πρέπει να στείλῃ αὐτήν περι μεσημβρίαν. Η κοινοποίησις ή σταλλομένη έντευθεν την 10 ώραν τής νυκτός, θέλει φθάσει εκεί την 4 μετά μεσημβρίαν οτε μετριαζόμενου του καύσωνος επαναλαμβάνονται αι υποθέσεις.

» Καθό επιχειρηματίαι οι Αμερικανοί θέλουσι βεβαίως συνενώσει δι' ηλεκτρικού τηλεγράφου και τον Βίρηνικόν ώκεανόν μετά του Ατλαντικού και το Νεοβοράκον μετά του Αγίου Φραγκίσκου τής Καλλιφορνίας. Ο Αγ. Φραγκίσκος, κείμενος 128 βαθμούς μήκους προς δυσμάς των Παρισίων, ύστερίζει ως προς τον χρόνον οκτώ ώρας και 20 λεπτά άρα ή ήμετέρα νύξ είναι εκεί κατά μέγα μέρος ήμέρα, και ή νύξ αυτών ήμέρα εν Παρισίοις.

» Τον χειμώνα, οτε μόλις την 7 ώραν τής πρωίας φαίνεται φώς, εις την Καλλιφορνίαν ή ώρα είναι 10 1/2 τής νυκτός. Είς την Αγ. Φραγκίσκου έτοιμάζονται να κοιμηθώσιν όταν εις Παρισίους γίνεται ήμέρα. Ο καταλληλότερος άρα χρόνος τής

παρ' ήμών εις Καλλιφορνίαν άποστολής κοινοποιήσεων είναι ο μεταξύ τής 4 και 8 το έσπερας, ως αντιστοιχών προς την πρωίαν εκείνης.

» Υπάρχει και μέρος του Βίρηνικου ώκεανού όπου είναι μεσονύκτιον όταν ήμεϊς έχωμεν μεσημβρίαν· τούτο δε είναι το μεταξύ του στενού Βέχριν προς βορράν και τής Νέας Ζελανδίας προς νότον. Απέχει δε ήμών 180 βαθμούς μήκους, και το μέρος τούτο ονομάζομεν γην αντιπόδων· αλλά μεταξύ ταύτης και τής Εύρώπης δέν πρόκειται επί του παρόντος να συστηθῆ τηλεγράφος.

Αλλά μόλις έγινετο ή σύστασις του τεραστέλου τούτου τηλεγράφου, και ιδού άλλος τις εκ Πεδεμοντίου, το όνομα Βονέλλης, προτείνει νέαν έφεύρεσιν, καθ' ήν ή κοινοποίησις δέν θέλει επαναλαμβάνεσθαι άπλώς ως σήμερον, αλλά και αυτοί οι χαρακτήρες τής χειρός του επιστέλλοντος θέλουσιν αντιγράφεσθαι πανομοιούτως. Περιεργότατον δε είναι ότι, κατά τον Κ. Βονέλλην, ο τηλεγράφος αυτού θέλει άνατυπώνει και τās εφημερίδας αυτās και τὰ λοιπά έντυπα. Εί γενήσεται λοιπόν τότε ή Παιδιάρα, παραδείγματος χάριν, εάν ο Βονέλλιος τηλεγράφος των Αθηνών, διότι υποθέτομεν ότι και ένταύθα θέλει συστηθῆ τοιοῦτος όπως έσυστήθη και ο πρό αυτού, άνατυπώνῃ αὐτήν ακαριαίως και πωλεῖ αντί άλλων όβολών;

ΟΛΥΜΠΙΑ.

—οοο—

Ο εν Βουκουρεστίαις Κ. Αναγνώστης Ζάππας, εις των αγωνισθέντων στρατιωτικώς εν Ελλάδι κατά την υπέρ τής ανεξαρτησίας επανάντασιν, αφιέρωσεν εις το Έθνος τὰ κέρδη και τον τόκον τετρακοσίων μετοχών, προς δε και τρισχίλια αὐστριακά φλωρία ήτοι δραχ. περίπου 40 χιλιάδας εις σύστασιν και συντήρησιν Ολυμπίων. Οποια δε εἰσονται τὰ Ολύμπια γίνεται δήλον εκ τής κατωτέρω περιλήψεως του επί τούτφ εκδοθέντος Βασιλικού διατάγματος.

Διά τής συστάσεως ταύτης ο Κ. Ζάππας ευεργετεί την πατρίδα· διότι τās τέχνας, την βιομηχανίαν και την γεωργίαν δέν προάγουσι τόσον τὰ σχολεία, όσον ή ενίσχυσις ή διδομένη δια βραβείων και αμοιβών· μάρτυρα έχομεν αυτόν τον ποιητικόν διαγωνισμόν. Πρό τής συστάσεως αυτού δύο ή τρεῖς ήσαν γνωστοί ως ποιηται παρ' ήμιν· αλλά μετ' αὐτήν ανεφάνησαν και άλλοι ούχι άδόκιμοι. Η βράβευσις είναι κέντρον τής φιλοτιμίας, και επομένως όργανον εκ των καταλληλοτάτων βελτιώσεως και προόδου. Συγχαίροντες άρα από καρδίας τον Κ. Ζάππαν δια την τσοσούτφ συντην και επωφεληῆ χρῆσιν του πλούτου αυτού, ευχόμεθα να γείνωσι και άλλων διαγωνισμών συστάσεις, και μάλιστα διαγωνισμού πρόθεσιν έχοντος την βράβευσιν

της χρηστοθεσίας, όπως εν τῇ Γαλλίᾳ το καλούμενον prix Monthyon. Τοιούτου διαγωνισμού έχομεν μεγίστην ανάγκην.

Ιδού ή περιλήψις του περι Ολυμπίων διατάγματος:

α Είς τὰ Ολύμπια τελούμενα ανά πάνταν τετραετίαν, θέλουσι παρίστασθαι πάντα τὰ προϊόντα τής ελληνικής ενεργείας και ιδίως τὰ τής βιομηχανίας, τής γεωργίας και τής κτηνοτροφίας. Η διέυθουσις και επιστασία αυτών ανετίθεται εις την παρὰ τῷ ύπουργείφ των έσωτερικών επιτροπήν την επί τής έμφυχώσεως τής εθνικής βιομηχανίας, εις ήν θέλουσι προστίθεσθαι εκάστοτε επί τούτφ τέσσαρα άλλα μέλη, εκλεγόμενα παρὰ του ύπουργείου των Έσωτερικών. Η επιτροπή αὐτη, ής θέλει προεδρεύει ο επί των Έσωτερικών ύπουργός, δι' εκάστοτε εκδιδομένου προγράμματος τής θέλει κανονίζει τὰ καθέκαστα τās τελείσεως των Ολυμπίων. Καί ιδιαίτεροι μὲν διατάξεις εκδοθήσονται περι τής παραδοχής των ελληνικών προϊόντων, άτινα υπόκεινται εις εκζήμωσιν ή άναφάξιν, ιδιαίτεροι δε αίθουσαι προσδιορισθήσονται εν τῷ καταστήματι τής εκθέσεως δια τās εκ τής αλλοδαπής εισαγομένης μηχανάς· προς τελειοποίησιν τής βιομηχανίας και τής γεωργίας.

β Επιτροπαι κατ' επαρχίας διοριζόμεναι υπό των νομορχών θέλουσιν επιμελεσθαι, υπό την προεδρίαν των εκασταχού Διοικητικῶν Αρχών, τὰ περι των Ολυμπίων, προσεξτάζουσαι επιτοπίως τὰ σταλησόμενα προϊόντα, κατά τās διατάξεις του εκδοθησομένου κανονισμού.

γ Τὰ εν τοις Ολυμπίαις εκτεθησόμενα θέλουσι κρίνεσθαι υπό των Έλληνοδικῶν, ήτοι τριμελῶν ειδικῶν επιτροπῶν διοριζόμενων υπό του επί των Έσωτερικών ύπουργού επί προτάσει τής επιτροπής τής βιομηχανίας, και προσλαμβάνουσῶν κατά την ανάγκην και ανά δύο ειδικούς άνδρας· προς την εξέτασιν των διαφόρων προϊόντων. Περι δε την κρίσιν των βραβευθησομένων προϊόντων οι έλληνοδίκαι θέλουσιν έχει ιδιαίτερος υπ' όψιν μεταξύ των άλλων την χρησιμότητα αυτών, το άλιγοδάπανον τής παραγωγῆς και την τελειότητα των.

δ Οι άγωνες θέλουσι διακρίεσθαι εις στεφανίτας και Χρηματίτας. Εν τοις πρώταις θέλουσιν απονεμεσθαι νομισματόσημα, κατά γένη μὲν, χρυσᾶ Α' και Β' τάξεως, διακρινόμενα κατά πάχος και διάμετρον, κατ' είδη δε, επίσης δύο τάξεων, άργυρά και χαλκά, και επαινοί. Τὰ νομισματόσημα ταῦτα επί του ένός μὲν μέρους θέλουσι φέρει την Βασιλικήν προσημν και περίε· α Οθων Α' Βασιλεὺς τής Ελλάδος ιδρυτής των Ολυμπίων· β επί του έμπικλιν στεφάνου και εν τῷ μέσφ τās λέξεις α Στέφανος Ολυμπιακός Α', ή Β' τάξεως. Αγωνοθέτης Έδαγγέλης Ζάππας. Ο αριθμός των άπνεμηθησομένων νομισματοσήμων, κατά τās διαφόρους διακρίσεις των προϊόντων, θέλει όρίζεσθαι δια Β' διατάγματος εκδιδομένου κατά γνωμοδότησιν τής βιομηχανικής επιτροπής, και θέλει

γνωστοποιεσθαι δια του περι τής συγκροτήσεως μενον prix Monthyon. Τοιούτου διαγωνισμού έχομεν μεγίστην ανάγκην. Ιδού ή περιλήψις του περι Ολυμπίων διατάγματος:

α Εν τοις χρηματίταις άγώσι δίδονται ανά δύο βραβεία, συνιστάμενα εις χρήματα.

β Τὰ Ολύμπια θέλουσι διακρίει εκάστοτε από τής Α' Κυριακής· μέχρι τής τελευταίας του μηνός Οκτωβρίου. Η πρώτη ήμέρα των Ολυμπίων θέλει άρχεσθαι από Ορθοκευτικής τελετής υπέρ πάντων των υπέρ τής διανοητικής, ή υλικής προόδου τής Ελλάδος κληροδοτησάντων γενναίας συνδρομῆς, ή δε λοιπή ήμέρα εἶσται Ακαδημαϊκή έορτή, καθ' ήν θέλει αναγινώσκεσθαι εν τῇ Ακαδημία υπό του Γραμματέως αὐτῆς, μέχρι δε τής συστάσεως αὐτῆς, εν τῷ Πανεπιστημίφ υπό τινος πεπαιδευμένου υπό τής συγκλήτου, περιληπτική εκθεσις τής επί των τεσσάρων ετών τής Ολυμπιάδος γενομένης διανοητικής προόδου. Η εκθεσις αὐτή θέλει μνημονεύει και των εν τῷ αὐτῷ διαστήματι δημοσιευθέντων αξίων λόγου συγγραμμάτων, ως και των βραβευθέντων διανοητικῶν αγωνισμάτων. Προσέτι δε θέλει βραβείεσθαι τῇ ήμέρᾳ ταύτῃ εκ τής δωρεάς του Κυρίου Έδαγγέλη Ζάππα και τι διανοητικόν έργον δι' εκάστην Ολυμπιάδα αλληλοδιαδόχως ύφ' ένός των επιστημονικῶν τής Ακαδημίας τμημάτων, ή μέχρι τής συστάσεως αὐτῆς, υπό των αντιστοιχουσῶν σχολῶν του Πανεπιστημίου πρό τετραετίας προκηρυττόμενον.

γ Η δευτέρα Κυριακή προσδιορίζεται εις βράβευσιν των προϊόντων τής κτηνοτροφίας· ο άγών είναι στεφανίτης. Μετά δε την μεσημβρίαν τελεσθήσεται ίπποδρόμιον έγχωρίων ίππων, ο δε άγών εἶσται χρηματίτης, και το μὲν πρώτον των βραβείων εκ δρ. 500, το δε δεύτερον εκ δραχ. 300.

δ Η τρίτη Κυριακή προσδιορίζεται εις βράβευσιν των προϊόντων τής γεωργίας· ο άγών εἶσται στεφανίτης· μετά δε την μεσημβρίαν πανηγυρισθήσονται δημοτελεῖς γυμνικοί άγώνες εν τῷ σταδίφ καταλλήλως διασκευασθησομένφ· ούτοι εἶσονται χρηματίται των δε βραβείων το μὲν πρώτον δι' εκαστον δραχ. 100, το δε δεύτερον δραχ. 50, άμφότερα μετά κλάδου ελαιας.

ε Η τελευταία των Ολυμπίων ήμέρα εἶσται ή τής βραβείσεως των βιομηχανικῶν προϊόντων· ο άγών εἶσται στεφανίτης· την δ' έσπεραν παρασταθήσεται εν τῷ θεάτρφ νέον τι δράμα, κατ' εκλογήν του φιλολογικου τμήματος τής Ακαδημίας, και τελεσθήσονται μουσικα συμφωνία ελληνικής συνθέσεως. Είς τās συνθέσεις ταῦτα· άπνεμηθήσονται βραβεία· ο δε άγών εἶσται στεφανίτης.

ς Μετά το τέλος των Ολυμπίων, το ύπουργείον των Έσωτερικῶν, άφορῶν εις τās καταδειχθείσας ανάγκας των κυριωτέρων εκασταχῶ κλάδων τής βιομηχανίας, θέλει αναλόγως των ένόντων πόρων μεταπέμπεσθαι τινας των έμπειροτέρων παραγω-

γών και φροντίζει περί της διδασκαλίας αυτών, όπως τελειοποιούνται εις τὸ ἴδιον ἐπιπέδωμα.

Ἡ πρώτη συγκρότησις τῶν Ὀλυμπίων θέλει τελεσθῆ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου 1859· μετρησὶ δ' ἀνεγερθῆ ἰδιαίτερον κατάστημα, θέλει ἐνεργηθῆ αὐτὴ ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν, κατασκευαζομένου καὶ τοῦ ἀνήκοντος παραρτήματος διὰ τὰ προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας.

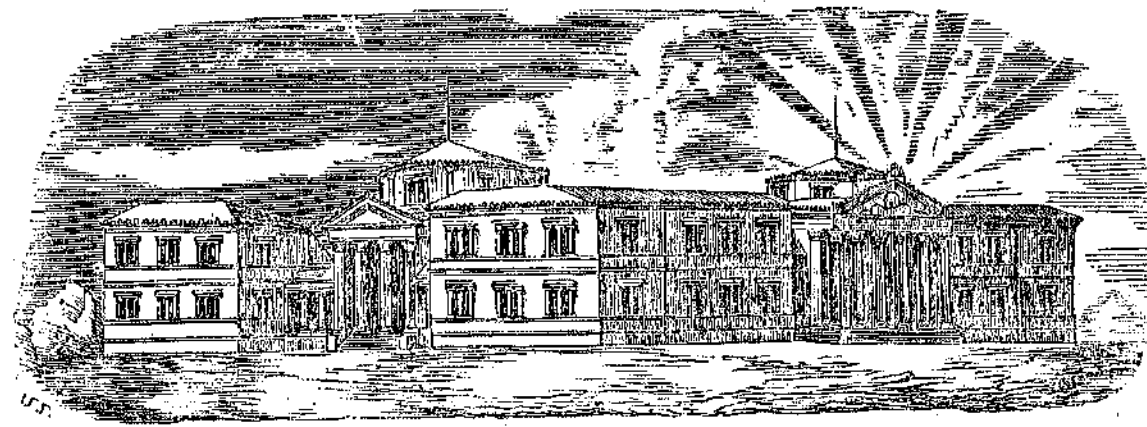
Ἡ δὲ ἰδιαίτερον κανονισμῶν ἐκείνῃ ἐκδοθησομένων παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς, θέλουσι κενονίζεσθαι ἀνάγκῃ τῶν περιστάσεων τὰ περί τῆς προπαρσκευῆς καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων.»

ΠΕΡΙ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ ΙΕΡΟΓΛΥΦΩΝ.

Εἰς διαφόρους ἀρχαίους ναοὺς, τύμβους καὶ ἄλλα μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου ἀπνευτώνται κεχαραγμέναι καὶ ἐξωγραφημέναι εἰκόνες διαφόρων ἐπιφύχων

τε καὶ ἀψύχων ὄντων, ἐτι δὲ καὶ διάφορα γεωμετρικὰ καὶ ἄλλα ἰδανικὰ σημεῖα, ἅτινα ἀποτελοῦσι σήμερον τὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ἀλφάβητον. Καὶ τινὰ μὲν εἶναι σημαντικὰ φωνῶν, ὡς τὰ τοῦ ἡμετέρου ἀλφαβήτου στοιχεῖα, διὸ καὶ φωνητικὰ καλοῦνται τὰ δὲ πλεῖστα παριστώσιν βλοκλίρους ἰδέας, ὡς τὰ ἐμβλήματα, ὅθεν καὶ ἰδιογραφικὰ λέγονται· ὑπάρχουσι ὅμως καὶ τινε, τὰ ὁποῖα ποτὲ μὲν ἐκλαμβάνονται ὡς φωνητικὰ, ἄλλοτε δὲ ὡς ἰδιογραφικὰ, κατὰ τὰς περιστάσεις δηλονότι, ἢ μᾶλλον τὰς διαφόρους ἐποχὰς καθ' ἃς ἦσαν ἐν χρῆσει. Ἐκ τῶν ἰερογλύφων τούτων ὁ Χαμπολίωv κατατάττει 260 εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φωνητικῶν, ἢ δὲ Σαλβολίνης 303. Κατὰ δὲ τὸν Λήψιον τὰ μᾶλλον ἐν χρῆσει τῶν σημείων τούτων, ὧν τὴν σημασίαν γνωρίζομεν νῦν καλῶς, εἶναι τὰ ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι σημειούμενα, εἰς ὧν τὰ μὲν τῆς πρώτης στήλης εἰσὶν ἰδιογραφικὰ, τὰ δὲ τῆς δευτέρας φωνητικὰ. Εἰς ἕκαστον δὲ τούτων σημειοῦται καὶ ἡ παρισταμένη ἰδέα ἢ ἡ ἰσοδύναμος φωνή. Κάτωθεν δὲ τοῦ πίνακος προσετέθησαν αἱ ἐν Ῥοσσέττῃ κατὰ τὸ 1799 ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπιγραφαί, αἵτινες ἐξηγημέναι οὖσαι καὶ εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν Ῥούγγιον καὶ Χαμπολλιῶν πρὸς κατάληψιν οὐ μόνον τῶν περιεχομένων ἐν ταῖς εἰρη-

Ἥλιος	☉	Ἄνθρωπος	☎	α.	Α Β Γ Δ
Σελήνη	☾	Γυνή	☽	ε. ι.	Ε Ζ Η Θ
Κόσμος	☁	Παῖς	☺	ο, ου.	Ο Π Ρ Σ
Ζωή	☿	Βασιλεύς	☑	μ π.	Μ Π
Ἐπιπέδεια	☼	Βασίλισσα	☑	κ.	Κ
Ἔτος	☽	Θεός	☎	τ.	Τ
Μῆν	☾	Ἄμμων	☎	ρ, λ.	Ρ Λ
Νοξ	☾	Σέθ	☎	κ.	Κ
Τετράπουν	☼	Θότ	☎	ν.	Ν
Φυτόν	☼	Πανύγηρις	☎	π.	Π
Ζόθος	☼	Ἐπιδοκιμάζω	☎	σ.	Σ
Μέταλλον	☼	Ἐνέργεια δυνάμεως	☎	ζ.	Ζ
Ῥευστόν	☼	Ῥῆμα κινήσεως σημαντικόν.	☎	φ.	Φ
Κατεργασμένος λίθος.	☼	Φύλον ὄφλου	☎	ε.	Ε
Ὀίκτις	☼	Ἀριθμὸς πληθυντικός.	☎	ρ.	Ρ
ΠΤΟΛΕΜΕΕΣ	☼	ΜΗΡΒΕΝΚΣΤΗ	☼	(δασύ πνεῦμα)	
ἦτοι	☼	ἦτοι	☼		
Πτολεμαῖος.	☼	Βερενίκη.	☼		

Ἑλληνικὸν Βουλευτήριον.

μένει ἐπιγραφαῖς ἰερογλύφων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν τοιαύτης φύσεως σχημάτων. Ἡ χρῆσις τῶν ψηφίων τούτων εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὡς μαρτυροῦσιν οὐ μόνον τὰ ἐν τοῖς μνημείοις σωζόμενα σχήματα, ἀλλὰ καὶ τινεσὶ πάπυροι ἀνευρεθέντες ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ σωζόμενοι νῦν ἐν ταῖς ἀρχαιολογικοῖς μουσεῖοις τῆς Βιόρροπης καὶ μάλιστα τοῦ Ταυρίνου ὅπου ἀπαντᾶται πάπυρος γεγραμμένη ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Μοίριος τοῦ ἀκμάσαντος πρὸ 3,500, περίπου ἐτῶν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

Ἀξιότιμε φίλε!

Ἐλέγνων ὅσα ὁ διοικητικὸς ἰατρὸς τῆς Κορίνθου ἔγραψεν ἐν τῷ ΣΒ' φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας περὶ τοῦ σεισμοῦ τοῦ καταστρέψαντος τὴν Κορίνθον. Χάριν ὅμως τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ὀφείλω νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ δημοσιεύσετε ὅτι ἐπληνθῆ ὁ ἀξιότιμος ἰατρὸς εἰπὼν ὅτι αἱ ἐξετάσεις ἱστορικῶς ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Κορίνθου μέχρι σήμερον οὐδαμοῦ εἶδεν ἀναφερομένην φυσικὴν τινα καταστροφὴν, κ.λ.ν Ὀμολογητέον ὅτι ἡ δογματικὴ αὕτη διαβιβλίσαις ὑπάρχει ὅπως οὐν τολμηρὰ διότι, πλὴν πολλῶν ἄλλων μαρτυριῶν, καὶ μάλιστα τῆς τοῦ Θουκυδίδου (5, 50, 5, 45 καὶ 8, 6,) καὶ τῆς τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλλήν. ἱστορ., 4, 7, 4), ἰδοὺ τί ἀναγινώσκωμεν ἐν ταῖς τοῦ Προκοπίου ἀνεκδότου ἱστορίαις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν τῷ Κεφ. ΙΠ'.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ.

Πρὸ τινων ἐτῶν τὸ οἰκοδόμημα ἐν ᾧ ἐβουλευόντο ἡ Γερουσία καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός· ἔμεινε δὲ ἄγνωστον μέχρι τῆς σήμερον ἐὰν ἡ τύχη ἢ κακὸβουλος χεῖρ ἐξῆψε τὰς ὀθελίους ἐκείνας φλόγας.

Ἐκτοτε καὶ ἡ Γερουσία καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι συνεδρίαζον ἐντὸς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀφαιροῦντες οὕτω ἀπ' αὐτοῦ ὀλόκληρον τὴν προσάρκτιον πλευρᾶν, ὅπου ἔπρεπε ν' ἀποτεθῶσι συλλογαί, ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα.

Διὰ τοῦτο τὰ βουλευτικὰ σώματα, τῇ προτάσει τῆς ἐξουσίας, ἔσπευσαν νὰ χορηγήσωσι πίστωσιν πρὸς οἰκοδομὴν Βουλευτηρίου.

Τούτου τὸ σχέδιον γενόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Γάλλου ἀρχιτέκτονος Κ. Boulangier παρατίθεται ἐνταῦθα. Δι' προπαρασκευῆς τῆς ἐργασίας ἤρξαντο ἀφ' αὐτοῦ πρὸ μηνὸς περίπου ἡ Μεγαλειοτάτη βασίλισσα κατέβησε τὸν θεμέλιον λίθον.

« Σεισμοὶ δὲ Ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἐκείας πρώτην, καὶ Σελεύκειαν, ἥπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται καὶ τὴν ἐν Κίλιξι ἐπιφανεστάτην Ἀνάζαρθον. Ἐν αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέτρον τίς ἀν διαριθμεῖσθαι δυνατὸς εἶη; προσθεῖη δὲ ἂν τις τὰ τε Ἰβάρα καὶ Ἀμάσειαν, ἢ πρώτη ἐν Πόντῳ ἐτύγχανεν οὕσα, Πολύβοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ, καὶ ἂν Πισίδας Φιλομήδην καλοῦσι, Ἀρχυιδόν τε τὴν ἐν Ἠπειρώταις, καὶ Κόρινθον, αἱ δὲ πολυκνηρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. Ταύταις γὰρ ἀπαξικτίσεις ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον σεισμῶν τε καταπεσεῖν, καὶ τοῖς φηκμένοις σχεδὸν τι πᾶσι ξυνδεδιωλωμένοι τετύχηκεν. Ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ λοιμός, οὐ πρόσθεν ἐμνήσθην, τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περιγινόμενων ἀνθρώπων ἀπήνεγκε μοῖραν. Τοσούτων μὲν ἀνθρώπων ἐγένετο φθόρος, Ἰουστινιανοῦ πρότερον Ῥωμαίοις διοικουμένου τὴν πολιτείαν καὶ ὑστερον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος... »

Ὁ αὐτὸς Προκόπιος ἐν τῇ περὶ κτισμάτων (σελ. 71. ἐκδ. Πυρίσιων) λέγει καὶ τὰ ἑξῆς:

« Καὶ πόλεις δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσαι, ἅσπερ ἐν τῷ ἐσσι κατεστῆσαν εἶναι τοὺς περιθόλους ἀνανεωσάμενος ἀπαντας· κατὰ τρεῖς μέρη γὰρ πολλῶν πρότερον. Ἐν Κορινθῷ μὲν σεισμῶν ἐπιγενομένων ἐξαιτίων, Ἀθήνησι δὲ καὶ Πλατεῖαι, καὶ τοῖς ἐπὶ Βοιωτίας χωρίοις χρόνου μὲν μήκει πεπονηκόσιν, ἐπιμελεσάμενου δὲ αὐτῶν οὐδενὸς τῶν πάντων ἀνθρώπων. »

Ἄλλὰ καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιςτος (17/3) λέγει ταῦτα:

« Ὅσπερ οἱ πολλοὶ τε θυμῷ καὶ πυκνοὶ ἐμπρησμοὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχου ἐγένοντο· ὁδηγοὶ τινες ὡσπερ τῶν ἐσομένων κλόνων καὶ προσοίμια καταβληθέντων τῶν καταληφθέντων ταύτην δεινῶν καὶ γὰρ χρόνου διελευσάντων· οὐ πάντων πολλοῦ κατ' αὐτὸ τῆς μεσημβρίας τὸ σταθερώτατον, συνάμα βραχυμῶ καὶ σεισμὸς ἐξαιτίας· προσβαλὼν τῇ πόλει πᾶσαν ἄρδην συντρίψαντες, ἀκαλλῆ καὶ ἀμωρον ἀπεδαίνυντο. »

« Μετὰ δὲ μῆνας αἰθίς τριάκοντα ὑπὸ σεισμῶν πάλιν πάσχει τὰ χαλεπώτατα. Ὅτε δὴ καὶ τῆς ἀνικουσίας τυχοῦσα προνοία, καὶ Θεοπόλις ὠνόμασται. Ἐκαστὸς γὰρ τῶν οἰκητῶν τὴν Κριστοῦ κλήσιν πρὸ τῶν θυρῶν γράφων, οὕτω τὸν τῆς γῆς ἀπέτρεπε κλόνων, Θεοῦ τινὶ τῶν εὐλαδῶν οὕτω χροῦσαντος γράφον πρὸ τῶν θυρῶν, « Χριστὸς μετ' ἡμῶν στήτε. » ἐτι δὲ καὶ Ἐπίδαμνος (Ἀνδρῶν χιόνονονομαζέται) πλεῖστα ὑπὸ ἀγρίων σεισμῶν πέπονθε. Καὶ Κόρινθος, ἡ ἀνὰ τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος ἰδρυται. »

Καὶ ὁ ἱστοριογράφος Πουκεβίλλης (τόμ. 6'. σελ. 398 κερ. 56) λέγει ταῦτα:

« Il rapporte ensuite que la ville de Lycaïdas ayant été renversé en même temps que Corinthe par un tremblement de terre arrivé sous le règne de Justin, dont les successeurs, qui se renouvelèrent la treizième et la dix-septième année de la guerre des Goths, couvrirent la Grèce entière de ruines, elle fut relevée par l'empereur Justinien. »

Καὶ τῆς παραθέσεως τῶν μαρτυριῶν τούτων γίνεται ἄλλοτε ὑπὸ σεισμῶν, ὁ δὲ διαβεβαιώσας ἐτι ἡρένησε τόσους ἀρχαίους ἱστορικοὺς περιωρίσθη, ὡς φαίνεται, εἰς μόνην τὴν ἐξέτισιν τῶν ὑπὸ Σράβωνος καὶ Παυσανίου ἱστορηθέντων. Πιθανὸν μάλιστα, ἐν ἐρζυνησῇ προσεκτικώτερον τοὺς ἡμετέρους συγγραφεῖς νὰ εἴρη καὶ ἄλλας μαρτυρίας ἀνατρεπούσας τὴν γνώμην του.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1858, Μ. Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Report to Her Majesty's Government, on the Greek manuscripts yet remaining in Libraries of the Levant. By H. O. Coxe, M. A., Sub-librarian of the Bodleian Library. London, 1858. Ἡτοιμ. ἡ Ἀναφορά πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἀγγλίας Μεγαλειότητος περὶ τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τῶν σωζομένων ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις, ὑπὸ Κόξ, ὑποβιβλιοθηκάρχου ἐν τῇ Βυβλικῇ βιβλιοθήκῃ. Ἐν Λονδίνοι, 1858.

Ἄξισημείωτον εἶναι ἐτι ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἀπὸ Ἀκυρεντίου τοῦ Μεδίκου, οὐ τινος τὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τυγχουμένων εὐθερμον μέρησαν κατέδειξεν εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους ὁ Κ. Παρμενίδης (*), μέχρι τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κ. Κόξ περὶ ἧς ἡ ἀνωτέρω ἀναφορά, οὐ μόνον ἰδιώται φίλοι τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ κυβερνήσεις, μὴδὲ τῆς Ἰσπανικῆς ἐξαιρουμένης, ἐδαπάνησαν καὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ ἀνακαλύψεως καὶ δικαστέως Ἑλληνικῶν χειρογράφων. Καὶ τὸ θαυμαστότερον ἐτι, ἂν καὶ μυριάκις ἐπανελήθησαν αἱ ἐπι τούτῳ ἀποστολαὶ καὶ περιηγήσεις κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν λοιπὴν Ἀνατολὴν, ἂν καὶ μυριάκις ἀνεσκαλεῖσθαι καὶ ἰδιωτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ μοναστηριακαὶ βιβλιοθήκαι, ὅμως οὐδὲν ἦττον ἐξακολουθοῦσιν ἀνευδότης· αἱ ἐρευνᾶναι (**), διότι ὅπως ἡ ἀνακάλυψις ἀρχαίων ἀγαθμάτων καὶ οἰκοδομῶν συντρέχει εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς τῶν ἀρχιτεκτόνων τέχνης, οὕτω καὶ ἡ εὑρεσις ἀρχαίων χειρογράφων συντελεῖ εἰς τὴν προκοπὴν, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Κ. Κόξ, τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τῆς μελέτης τῶν εἰς αὐτὴν ἀσχολουμένων. Πρὸς ἡμᾶς μάλιστα τοὺς Ἑλληνας προξενεῖ ἀνεκτίμητον ὠφέλειαν ἡ ἀνεύρεσις τῶν χειρογράφων, ἀρχαιότερων τε καὶ νεωτέρων, τὴν διευκρίνησιν, λέγομεν, καὶ συμπλήρωσιν τῆς καθόλου ἡμῶν ἱστορίας. Αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ φιλάρχαιοι τῆς Δύσεως ἀναζητοῦντες χειρογραφοὺς, ἕνα μόνον σκοπὸν ἔχουσι, τὴν πρόοδον τῆς φιλολογίας καὶ ταύτης ξένης· ἡμῶν ὅμως τὸ ἐκ τῶν χειρογράφων συμφέρον εἶναι καὶ ἠθικόν, καὶ διὰ τοῦτο μείζον καὶ τοῦ ἐκ τῶν ἀρχαίων λίθων καὶ ἐπιγραφῶν. Καὶ ὅμως παράδοξόν τι καὶ ἀνεξήγητον συμβαίνει ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὰ κειμήλια ἐκείνα! τὸ δὲ παράδοξον τοῦτο καὶ ἀνεξήγητον δὲν προέρχεται ἐκ τῆς προαιρέσεως τῶν ἡμετέρων λογίων, διότι πτωχοὶ καὶ ἄποροι οἱ ταλαίπωροι οὐδὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρηθῶσιν οἰκο-

(*) Ὅρα φιλολόγ. Π α ν δ. 201.
(**) Ὅρα φιλολόγ. 129, 139 καὶ 200, ἔπου γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Κ. Λεβαρτίου, ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, καὶ τῶν τοῦ Ῥώσου Κ. Σεβαστιανίου.

θεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐξουσίας μηδέποτε προνοησάσης περὶ ἀνεύρεσεως χειρογράφων. Καὶ αὐτῆ, ἧτις ἠγόρευσε ἀντὶ δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιάδων δραχμῶν Ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ χειρογράφου, τὸ ὁποῖον ὡς ἀρχαιότερον καὶτι βρώμα σιτηῶν, αὐτῆ ἧτις καταναλίσκει εἰς ματαίαν ἴσως ἀποδημίας ὑπουργῶν οὐκ ὀλίγα, διστάζει ν' ἀποστείλῃ ἀνδρῶς ἱκανοῦς πανταχοῦ ἔπου σώζονται χειρογραφοὶ πρὸς ἀγορὰν ἢ μελέτην ἢ ἀντιγραφήν αὐτῶν! ἀνέχεται βλέπουσα τοὺς ξένους ἐρχομένους, ὅπως ὁ Κ. Κόξ, καὶ εἰς αὐτὴν αὐτῆς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς ἀγορὰν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, αὐτῆ δὲ ἀναλγῆς μένουςα πρὸ τοῦ πατρίου ὠπασαυροῦ, οὐ φροντίς, λέγει, Ἰπποκλείδῃ. Ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἰπποκλείδου ἡ ἀδιαφορία συγγνωστῆ, διότι τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Σικυδῶνος ἀντικατέστησε βεβαίως δι' ἄλλης· ὡς οὐκ ἐκλείψουσι τῇ Κυρίῳ στρατιώται, οὐ τῶς οὐκ ἐκλείψουσι καὶ τοῖς ἀνδράσι γυναῖκες· ἡμεῖς ὅμως, ἐπιτρέποντες πρὸς τοὺς ξένους ν' ἀποκτώσι τὴν ἀνεκπλήρωτον κληρονομίαν τῶν πατέρων ἡμῶν, διὰ ποίας νύμφης θέλομεν ἀντικαταστήσει αὐτήν;

Ἄλλοτε ἐλέγετο ἐτι οἱ κατέχοντες τὰ χειρογραφοὶ δὲν ἐδείκνυον αὐτὰ· ἀλλὰ, καὶ ἂν ἐκρύπτοντο ἀπ' ἡμῶν τῶν ὁμογενῶν, ὁ λόγος οὕτως ἐξέλιπε σήμερον· διότι, ὡς μανθάνομεν παρὰ τῶν περιηγητῶν, καὶ ἰδίως παρὰ τοῦ Κ. Κόξ ἀνερευνησάντος ὑπὲρ τῆς δεκαπέντε βιβλιοθήκας μοναστηρίων, ἐκκλησιῶν, ἰδιωτῶν καὶ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ σερατίου, οὐ μόνον δὲν ἐκρύβοντο τὰ χειρογραφοὶ, ἀλλὰ καὶ μετὰ προθυμίας ἐδείχθησαν, καὶ πᾶσα εὐκολία πρὸς ἐξέτασιν ἐχορηγήθη αὐτῷ (*).

Κύριος σκοπὸς τῆς παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἀποστολῆς τοῦ Κ. Κόξ ἦτο ἡ ἐπίσκεψις τῶν βυβλιοθηκῶν αἰτίνας ἢ οὐδόλιως ἢ ἀτελῶς ἠρευνῆσθαι, ἢ καὶ ἂν ἠρευνῆσθαι δὲν ἐγένετο γνωστὸν τί περιέχουσι, πολλῶν ἐκ τῶν ἐρευνητῶν ἀποφηνθέντων ἐτι οὐδὲν εἶδον ἄξιον περιεργείας. Ὁ ὑποβιβλιοθηκάρχος ὅμως τῆς Βυβλικῆς δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν γνώμην· δὲν εἶναι, λέγει, ὀρθὸν νὰ δογματίζωμεν ἐπιπολαίως ἐτι οὐδὲν ἄξιον λόγου εὐρίσκειται ἐν τοῖς χειρογράφοις, διότι ἀναδιψῶντες αὐτὰ δὲν ἀνακαλύψωμεν νέον φιλόσοφον, ἢ νέον βήτορα, ἢ ἱστορικόν, ἢ δραματικόν, ἢ ἐπὶ ἀμίλλων τοῦ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους καὶ Λισχύλου καὶ Θουκυδίδου. Καὶ ἔχει δίκαιον ὁ Κ. Κόξ· ὁ κόσμος οὐτε κταίνεται οὐτε σώζεται ἐκ μόνων φιλολόγων· ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, ἀσυγκρίτως πλεονεξοῦν τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ ὠφελιμώτερα πολλὰκις μετεργόμενοι καὶ προσβέβοντες, οὔτι

(*) Ὁ ἡγούμενος ἐνδὲ τῶν ἐν Καίρω μοναστηρίων εἰδείξεν αὐτῷ πολλὰν φιλοφροσύνην· « he treated me with the greatest courtesy » (σελ. 8) καὶ ἐτι ἔδωκεν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς ἐξέτασιν τῆς βυβλιοθήκας τοῦ ἁγίου τάφου ἐρηγηθῆσθαι αὐτῷ πᾶσα εὐκολία· « every facility for examining their contents, » (σελ. 8). Ἄλλὰ καὶ ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐδωκεν αὐτῷ εὐμένως εἶδον νὰ ἐπισκευθῆ δύο βυβλιοθήκαις, « to which free access was most courteously granted me, » (σελ. 8) κτ.

νὰ ἀξιοῦσι νὰ μάθωσιν ὅποιον τὸ περιεχόμενον τῶν περιπρονοουμένων χειρογράφων· ἐν ἐκ τούτου δὲν ὠφελῶνται οἱ εὐάριθμοι φιλόσοφοι, πιθανώτατον νὰ ὠφελῶνται οἱ πᾶμπολλοὶ ἐπιστήμονες, τεχνίται, βιομήχανοι, ἠθικολογοὶ καὶ οἱ περὶ τὰ τῆς θρησκείας ἀσχολούμενοι.

Τοιαῦτα ὀρθὰ καὶ δίκαια δοξάζων ὁ Κ. Κόξ, ἀποδεικνύοντα ἐτι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν περιφιλανθῶν καὶ ἀδυσώπητον τῶν λογιωτάτων τάξιν, τὴν διῶλῆσαν μὲν τὴν λέξιν τῶν γινωμικῶν τοῦ Χρυσολωρᾶ καὶ τῶν ἀποφθεγγμάτων τῶν Ἐπτά σοφῶν, ὀλίγων ὅμως προσέχουσιν εἰς τὴν ἐννοίαν, μετέθη εἰς τὴν Ἀφυρπον καὶ Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ Ἑλλάδα καὶ τὴν Κωνσταντινουπόλιν, καὶ κατέγραψε τὰ βιβλία ὅσα ἐράνησαν αὐτῷ ἄξια πλείονος προσοχῆς καὶ μελέτης.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, πλὴν τῶν ἐντόπιων βιβλίων ἐξ ὧν τινὰ ἀνάγονται εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐξευρέσεως τῆς τυπογραφίας, περιέχει καὶ 400 ἢ 500 χειρογραφοὶ καλῶς φυλασσόμενα ἐντός ὕψους ὑαλίνης ἐχούσων τὰς θυρίδας.

Ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων κατέγραψε περὶ τὰ ἑκατὸν, ἐν οἷς εὐρίσκειται καὶ Ἡσίοδος, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Δημοσθένης, καὶ Σοφοκλῆς, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος, καὶ Ἐρμογένης, καὶ Γαληνός, καὶ σχόλια πολλὰ εἰς ἄλλους Ἑλληνας συγγραφεῖς, πάντα μὲν ταῦτα οὐχὶ πᾶν ἀρχαία (τῆς 1Α καὶ 1Β' ἐκατονταετηρίδος), οὐχ ἦττον ὅμως ἄξια μελέτης, διότι πιθανώτατον δι' αὐτῶν νὰ συμπληρωθῶσιν ἢ καὶ νὰ διευκρινηθῶσι χωρὶς τῶν ἐν χρήσει καίμενων. Χθὲς ἐτι εἶδομεν (*) ἐτι ὁ Κ. Σεβαστιανίου εὑρεν ἐν Ἀθῶνι χειρογράφον περιέχον πλεῖστον τὸ κείμενον τοῦ Στράβωνος.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ εὐρίσκονται καὶ τοῦ Βύζαντος καὶ τῶν Ἀποστόλων χειρογραφοὶ, καὶ συγγράμματα τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀναβαίνοντα μέχρι τῆς 1Α' ἐκατονταετηρίδος, ὡς ἡ ὑπὸ Βλασταρᾶ συναγωγὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ὅν τινὰ καταδεικνύει ὡς περιεργότατα ὁ Κ. Κόξ. Ἐννοεῖται δὲ ἐτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν χειρογράφων ὁ ἀριθμὸς ὑπερτερεῖ, ὡς ἐν πάσας ταῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις, καὶ ἐν τῇ τοῦ Καίρου.

Μετὰ τῶν ἄλλων χειρογράφων ὑπάρχουσι καὶ Σχόλια ῥητορικῶν προσημνησμάτων (ἴσως τοῦ Ἐρμογένους), τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν ὡς περιεργὸν μεταγράφον ἐνταῦθα· ἢ Ἀπροσιμιάτως ἐπὶ τῶν προσημνίων τραγωδία εἰς τὴν τοῦ αὐτεξουσίου ἀναίρεσιν τὸ αὐτεξουσίον υἱοῦ τοῦ λογιωτικοῦ καὶ τῆς θελήσεως — ἦλθε διὰ μεσότητος τῶν σχολαστικῶν θεολόγων καὶ τοῖς κοινῶν ἐν Ῥώμῃ ἐνθα παρὰ τοῦ Πάπα γέγονε Χριστιανὸς Παπῆος προλογίζε Φάβριος.

Φαίνεται ἐτι ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἁγίου τάφου· πλουτεῖ εἰμὴ πλείονων, βεβαίως ἀξιολογώτερον καὶ ἀρχαιότερον χειρογράφων, μάλιστα ἐκκλησιαστικῶν. Τὸ τῆς Πεντατεύχου, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Κ. Κόξ

(*) Φιλολόγ. 200, σελ. 192.

θεωρεί πάνυ αξιοσημείωτον. Τὸ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν Ἐπιστολῶν καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως, τὰ δώδεκα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ τοῦ Ναζιανζηνῶ, καὶ Χρυσόστομου καὶ πολλὰ ἄλλα, χρονολογοῦνται ἀπ' αὐτῆς τῆς Θ', Γ' καὶ ΙΑ' εκατονταετηρίδος· ἀλλὰ τὰ τῶν θύραθεν συγγραφέων, ὡς τῆς Γιάδος, τῆς Κύρου παιδείας, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἰπποκράτους, τοῦ Εὐριπίδου κλ., τὰ πλεῖστα μετὰ σχολίων, εἶναι νεώτερα. Ἐν τῶν ἀπὸ τῆς ΙΑ' εκατονταετηρίδος χειρογράφων τῶν περιεχόντων τοὺς λόγους Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνῶ ὁραῖται κατὰ πᾶσαν σελίδα διὰ περιωργατικῶν, ὡς βεβαιῶς ὁ Κ. Κόξ, εἰκότων, ἕτερον δὲ εὐρισκόμενον ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ Μοναστηρίῳ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ περιέχει Ἀναγνώσματα ἐκ τῶν Ἰνστιτούτων μετὰ μουσικῶν τόμων τῆς ΙΑ' εκατονταετηρίδος.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι τὰ χειρογραφοῦ τοῦ Ἀγ. Τάφου εὑρεν ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς φυλασσόμενα ἐντός καλῆς αἰθούσης σιδηρᾶς ἐχούσης τὰς θύρας (placed in a good room, secured by iron doors), καὶ ὅτι ματαίᾳ ἀπέβη πᾶσα προσπάθεια εἶτε ἐνταῦθα εἶτε ἀλλοῦ πρὸς ἀγορᾶν χειρογράφων. Πρότιμων ἐτῶν, εἶπον αὐτῶ οἱ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐδίδοτο εὐκολώτερα, διότι δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ ἀξία αὐτῶν· σήμερον ὅμως ὅτε γινώσκουμεν αὐτὴν, ἡ παραχάρησις εἶναι ἀδύνατος.—Καὶ μὲ χρυσίον ἂν τὰ ζυγίσας, εἶπον τῷ Κ. Κόξ οἱ τοῦ παρὰ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν Ἁγίου Σάββα μοναχοί, πάλιν δὲν σὲ παραχωροῦνται. Τοιαῦτα τινὰ ἀπήτησαν καὶ οἱ ἐν Πάτρῳ μονάζοντες.

Τῆς νήσου ταύτης ὁ περὶ χειρογράφων πλοῦτος εἶναι πάντων τῶν λοιπῶν ἀνώτερος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ κάλλος· ἀλλὰ, πλὴν ὀλίγων, ὡς φέρ' εἰπεῖν τοῦ τῶν Ἱστοριῶν Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (libri XI-XVI inclusive; membr. in fol. sec IX), τοῦ τῆς Φυσικῆς Παύλου τοῦ Αἰγινήτου (τῆς ΙΓ' εκατοντ.) τοῦ Αἰάντος καὶ τῆς Πιλέκτρας (ΙΕ') καὶ τινῶν ἄλλων, πάντα τὰ λοιπὰ εἶναι ἐκκλησιαστικά. Σώζεται δὲ καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, χειρογράφοι τῆς ΙΑ' εκατονταετηρίδος (ἀθηνολόγιον) μετὰ μουσικῶν τόμων.

Ὁ ὑποβιβλιοθηκᾶριος τῆς Βοδλειανῆς ἐθνύμασε πρὸ πάντων τὸ τοῦ Ἰωδ, γενόμενος ἐπὶ μεμβράνης κατ' αὐτὴν τὴν ἐβδόμην ἢ ὄγδομην εκατονταετηρίδα τὰ φύλλα εἶναι μέγιστα, λαμπρότατα κεκοσμημένα διὰ γραφῶν καὶ διὰ πολλῶν σχολίων ἐκ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ στοιχεῖα κεφαλαῖα. Ἀξιολογώτατον, ὡς βεβαιῶς, τὸ χειρογράφοι εἶπερ τι καὶ ἄλλο (*).

Μεταξὺ τῶν 131 χειρογράφων τῆς ἐν Πάτρῳ Μονῆς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐσημείωσεν ὁ Κύριος Κόξ, εὐρισκόμενοι δύο, ἀμφότερα τῆς ΙΑ' εκατονταετηρί-

(* Lib. Joh. SS. Patrum scholias instructus; codex re vera splendidus, figuris bene delineatis illustratus, et literis uacillibus sec. fors. VII. exornatis exaratus; membr. in fol. maximo.

δος, τὰ ὅποια ἀναγράφονται ὡς περιέργῃ τὸ πρῶτον μάλιστα ἴσως συντελεῖ καὶ εἰς διασάφην μέρους τινὸς τῆς ἡμετέρας μεσαιωνικῆς ἱστορίας. Τοῦτου ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀνόνομος. Καὶ ἐπιγράφεται μὲν ἐκκλησιαστικῆ ἱστορία, προτάσσεται ὅμως ἀφ' ἑαυτοῦ ὡς « Περὶ τῶν Ἀγρινοῦν ἐπιδημιούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει », ἀρχόμενος οὕτως: « Ὁ οὖν Μανσάλμας, καθὼς ἀνωτέρω εἰρηται, τὴν Ἀβυθὸν καταλαβών. »

Τοῦ ἑτέρου ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ φαίνεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὐ γάμος αὖξει τὸ ἡμέτερον γένος. Καὶ εἶναι τῶντι ἀναγκαῖον νὰ μάθωμεν, ἡμεῖς πρὸ πάντων οἱ Ἕλληνας τῶν ὁσίων ἢ γῆ στερεῖται κατὰ τὸν καιρὸν, ποῖα ἢ μέθοδος δι' ἧς πολυπλασιάζεται ἄλλως ἢ διὰ γάμου τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος.

Ἐν τινι κατὰ τὴν Κρήτην μοναστηρίῳ εὑρεν ὁ Κ. Κόξ χειρόγραφοι τῆς ΙΣΤ' εκατονταετηρίδος περὶ τοῦ βίου τῶν Ἀγ. Πατέρων, ἐν ᾧ προτάσσεται καὶ πραγματεῖα « περὶ τοῦ κῆρυκος τοῦ ἐν τῇ Πατρὶδι κήρυξ τὰς νεκρομαρτίας ποιούντος. » Ὁ Κύνωψ, ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ διὰ κεφαλαίου Κ., ἐπειδὴ ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὄχι τὸ ταυτόσημον τοῦ Θεογράστου φυτὸν, ἤμαρξεν ἐν Πάτρῳ ὅτε καὶ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Περιέργῃ δὲ καὶ παραδόξῃ ὅσα περὶ αὐτοῦ ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἐπιστηλίου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ, τῷ ἐν τῷ Μηνναίῳ τοῦ Σεπτεμβρίου (*). Κατὰ τὸν Συναξαριστὴν Ἰωάννην Κύνωψ δὲ τις οἰκῶν ἦν ἐνταυθί, εἰς ἄκρον τῶν μάγων τέχνην ἐξήσκηκώ, καὶ πᾶσαν τὴν τῶν δαιμόνων ἐνέργειαν ἐν ἑαυτῷ περιφέρων· ὅς τῷ πλήθει τῶν φαντασιῶν οὕτω παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐθαυμάσθη, ὡς καὶ Θεὸς νομιζέσθαι παρ' αὐτῶν. » Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος μὴ ἀνεχόμενοι τὴν παρρησίαν μετ' ἧς ὁ Ἰωάννης ἐδίδασκεν, ἤξισαν παρὰ τοῦ πανδαιμονίου τούτου μάγου νὰ μεταχειρισθῇ τὰς κακοτεχνίας αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀποστόλου ὁ Κύνωψ ὅμως, πρὸ πολλῶν ἐτῶν διατιθέμενος ἐν ἐρήμῳ ἀβάτοις καὶ μὴ θύλων νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν διὰ μικρὸν ἄνδρα τετραγυθήμενον, ἀπέστειλεν ἄγγελον πονηρὸν ἵνα παραλάβῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰωάννου· οὗτος ὅμως ἐνοήσας τὸν δαίμονα προσέταξεν αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς νήσου. Ἰδὼν ὁ Κύνωψ ὅτι τὸ πνεῦμα δὲν ἐπανήλθεν, ἐπεμψεν ἕτερον· ἀλλὰ καὶ τούτου παθόντος τὰ αὐτὰ, ἀπέστειλε δύο ἄλλα ἐκ τῶν ἀρχόντων. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τούτων τὸ ἐν ὑπερήθει ἐγένετο τῇ δυνάμει τοῦ Ἰωάννου, θυμῷ πλησθεὶς παρέλαβεν ἅπαντα τὰ πλήθη τῶν δαιμονίων καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ πόλις πᾶσα ἤχησεν ἰδοῦσα τὸν Κύνωψα καὶ προσεκύνησεν αὐτόν. Ὅτε προκλήσας τὸν Ἰωάννην νὰ ἀναστήσῃ νεκροὺς ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι « οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν ὁ Χριστὸς νεκροὺς ἐγείρειν, ἀλλὰ πεπλανημένους διδάσκειν, ὃ διαπετάσας τὰς χεῖρας καὶ κρούσας αὐτὰς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἤκουσθη μέγας ὄρυθος, ἐγένετο ἀφανής. Καὶ ἐπάρκοντες τότε ἅπαντες τὴν φωνὴν ἐβόησαν:

(* 26 Σεπτεμβρίου, ὅτε ταυταῖα ἡ μνήμη τοῦ Θεολόγου.

« Μέγας εἶ Κύνωψ καὶ οὐκ ἔστι πλὴν σου. » Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνέβη ὁ Κύνωψ ἐκ τῆς θαλάσσης φέρον νεκρούς. Οἱ ὄχλοι ὀργισθέντες τότε κατὰ τοῦ Ἰωάννου διεσπάρησαν αὐτόν, ὥστε πάντες, μὴδὲ τοῦ Κύνωπος ἐξαιρουμένου, ἐπίστευσαν ὅτι ἀπέθινον. Ἀλλ' ὅτε μετὰ τινος ἡμέρας ἔμαθον ὁ πλάνος ἐκείνος ὅτι ὁ Ἀπόστολος ζῆ, ἠθέλησεν ἐκ νέου νὰ κατασχῆ αὐτόν, καὶ κρούσας πάλιν τὰς χεῖρας ἔβαλεν ἐκτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Ἀπόστολος ὁ Ἰωάννης ἤβησεν πρὸς Θεὸν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξοδὸν τοῦ κακοτέχνου μάγου ἐκ τῆς θαλάσσης. Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας περιέμενον οἱ ταλαίπωροι Πάτριοι τὸν Κύνωψα παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ὥστε οἱ πλείονες αὐτῶν λειποθυμήσαντες ἀπὸ τῆς ἀσιτίας καὶ τῶν φωνῶν καὶ κρούσεως, ἄφρονι ἐκείνῳ ἀπέθανον μάλιστα καὶ δύο παιδιὰ. »

Ὁ Κ. Κόξ ἐπεσκέψθη καὶ τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἐν Μήλῳ εἶδε τινὰ χειρόγραφα εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν καὶ ἠγόρασε τινὰ. Κατὰ τὸν κατάλογον ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν Γ', ΙΑ', ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ' καὶ ΙΣΤ' εκατονταετηρίδα. Ἐν δὲ Ἀθήναις, πλὴν τῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ ὀλίγων, εἶδε καὶ τὰ παρὰ τῷ Κ. Κόμωφ, οὗτινος τὸ ὄνομα διαστρεβλῶν κατὰ τὴν τῶν Εὐρωπαίων συνήθειαν μεταβάλλει εἰς Κόρπην (*), τὰ ὅποια ἐμελλε νὰ σταίῃ πρὸς πώλησιν εἰς Ἀγγλίαν. Περὶ τῶν χειρογράφων τούτων ὠμίλησε δις καὶ τρις ἡ Πανδώρα· ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτον πρῦτανος τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Ἰωάννης πρότερον ἐν τινι λόγῳ τὴν ἡμετέραν κυβερνήσιν νὰ ἀγοράσῃ αὐτὰ.

Ἡ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σερατῶ βιβλιοθήκῃ περιέχει εἰκοσιδύο μόνον Ἑλληνικὰ χειρόγραφα· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχει καὶ Πίνδαρος μετὰ σχολίων, καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀμηρος μετὰ ὑπομνημάτων, καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Διογένης Λαέρτιος, καὶ Πτολεμαῖος, καὶ Αἰνούσιος Περιηγητὴς καὶ ἄλλοι.

Ἐξήγαγον τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐκ τῆς Ἀναφορᾶς τοῦ Κ. Κόξ ἵνα ἐνομισώμεν εἰς τὴν ἡμετέραν κυβερνήσιν ὅτι ὀφείλει αὐτὴ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ φροντίσῃ περὶ ἀγορᾶς, μελέτης καὶ ἀντιγραφῆς, ὡς εἰπομεν, ἀρχαίων χειρογράφων. Τὸ κατ' ἡμᾶς ἠρυθριάσαμεν ἀναγνόντες ὅτι ὁ παρὰ ξένης Κυβερνήσεως ἀποσταλὴς ἠγόρασε χειρόγραφα πωλούμενα ἐν Μήλῳ, ἐν αὐτῇ ἡμῶν τῇ πατρίδι, καὶ μετὰ Ὀλίψεως ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ περὶ τὰ βιβλία ἐν γένει ἀδιαφορία τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως εἶναι μεγίστη. Προχθὲς ἔτι ἐπισκεφθέντες τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην, εὗρομεν σωρὸν βιβλίων κεκλιμένων κατὰ γῆς, τὸν δὲ ἔφορον καὶ ὑπέφορον κλαίοντας σχεδὸν διότι δὲν εἶχον ποῦ νὰ ἀποθέσωσιν αὐτὰ. Ἐὰν εἶχον, ἔλεγεν ὁ ἔφορος, ὅτι ἡ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, ἤθελον ἐτοιμάσαι θέσεις καταλήλους ὅπως τοποθετήσω καὶ ταῦτα καὶ τὰ περιμενόμενα πολλὰ

ἄλλα. Ἀνεξήγητον τῶντι πρᾶγμα! Οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ φιλέλληνας δωροῦσι κατ' ἑκάστην πρὸς ἡμᾶς βιβλία, ὥστε συνεκρατήσαμεν βιβλιοθήκην ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας τόμων περιέχουσαν καὶ ὑπὲρ τὰς δύο εκατομμύρια τιμωμένην καὶ ὅμως προτιμῶμεν νὰ παραδίδωμεν αὐτὰ εἰς τὴν φθορᾶν, παρὰ νὰ δαπανήσωμεν πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δέκα χιλιάδας δραχμῶν! Τί ἤθελον εἰπεῖ τις πρὸς πεινῶντα καὶ ἄπορον, ἀποποιούμενον νὰ δαπανῆσῃ ὀλίγας δραχμὰς, ὅπως κατασκευάσῃ κιβώτιον καὶ φυλάξῃ ἀπὸ τῆς διαρπαγῆς τὸν δωρηθέντα αὐτῷ θησαυρόν;

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Μόλις παρήλθον δεκαπέντε ἡμέραι ἀγίου ἀνηγγέλλομεν θρηνοῦντες τὸν θάνατον τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Μαυροκορδάτου, καὶ νέον χύρομεν δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Γ. Ζαλακώστα, γνωστοῦ πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ἐν τε τῶν ποιήσεων καὶ τῶν διὰ τῆς Πανδώρας δημοσιευθειῶν πολλῶν διατριβῶν αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλάς στερεῖται ἀνδρὸς χρηστοῦ καὶ στρατιωτικοῦ τιμίου, ἱκανοῦ καὶ φιλοπάτριδος. Ἡμεῖς δὲ πρὸς τούτοις ἐπιποθεῖμεν καὶ συνεργάτην πεπαιδευμένον καὶ πρόθυμον. Ὁ καθηγητὴς Θ. Ὀρφανίδης ἐρμηνεύει ἐν συντόμῳ διὰ τῆς ἐπομένης νεκρολογίας πόσον ἐπισημασμένον πάντες ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ταύτῃ.

Ἐν τῇ κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἐορτὴν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῶν πυροβόλων οἱ κρότοι, καὶ ἡ κίνησις τοῦ λαοῦ ἀνήγγελλον τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας ἐκείνης, κυκροὶ καπετοὶ καὶ θρῆνοι σπαρταξικάρδιοι ἠκούσθησαν εἰς οἶκον τινὰ παρὰ τὴν ἀνεγειρομένην Μητρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκείτω ἐν ταύτῃ νεκρὸς ἄνθρωπος τις πεντηκοντούτης στρατιωτικῆς φέρον στολήν· δύο στέφανοι δάφνης ἐκόσμουσαν τὸ μεγαλοφυῆς αὐτοῦ μέτωπον, καὶ τὰ ὄρη, ἀλλὰ μειδιῶντα εἰσέτι χεῖλῳ του· ἐφαινετο ὅτι ἐψιθύριζον ἀκόμη δύο ἐνδοξὰ ὀνόματα: « Τὸ χάρι τῆς Γραβιάς, καὶ τὸ Μισολόγγιον! » Ὁ νεκρὸς ἦτον ὁ Γεώργιος Ζαλακώστας Ἡπειρώτης τὴν πατρίδα, Ἕλληνας τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, εὐφυῆς τὸν νοῦν, γενναῖος τὸ φρόνημα, ταπεινὸς ἐν ἀρετῇ, καὶ ὑπερήφανος πρὸς τὴν καταπολεμήσασαν αὐτὸν πάντοτε σκληρὰν τύχην.

Σώματι μὲν ἀνῆκεν εἰς τὸν στρατόν, καὶ ἐξεπλήρου τὰ ἱερά αὐτοῦ καθήκοντα μετ' ἀκριβείας καὶ τιμότητος ἀπαρραδειγματίστου, καὶ τούτου μάρτυς εἶναι ἡ ἐντιμὸς πενία του· πνεύματι δὲ κατετάττετο εἰς τὴν τάξιν τῶν αὐτοσχεδίων ἐκείνων καὶ αὐτομαθῶν λογίων, αἵτινες σπάνιοι εἰσέτι μεταξὺ ἡμῶν, φέρουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου των τὴν μεγαλοφυῆς στρατιᾶς τῆς εὐρυείας· αἱ ποιήσεις αὐ-

(* Τὴν ἐν Πάτρῳ μονὴν Φανερῶν μὲν νῦν μετωνόμασεν ὁ Κ. Κόξ Ρωμῶν—Romanis. Διὰ τοῦτο ἀμφιβάλλομεν ἐὰν καὶ τὸ ἀνωτέρω τεμάχιον τῶν φητορικῶν προγράμμάτων ἀντίγραφον ἔρῳς.

ποῦ, καὶ οἱ δύο αὐτοῦ θράμβοι κατὰ τὸν ποιητικὸν δὲν διαγωνισμὸν δὲν διαφεύδουσι τὸν λόγον μου!

Τέκνον τῆς ἐπαναστάσεως ἐμαλέτησε τὸν ὄμιλόν του ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τῆς μάχης καὶ τοῦ σιγῆς τῶν ἐχθρικών σφαιρῶν, καὶ τὴν μάχην αὐτὴν ἐψάλεν ὑπὸ τὴν ἐλαίαν τῆς βασιλευμένης πατρίδος.

Ὁ γράφων τὰς ἀλίγας ταύτας λέξεις εἰς τιμὴν τοῦ ἀνδρός, εὐρέθη πρό τινας καιροῦ εἰς φιλολογικὴν μετ' αὐτοῦ διαμάχην . . . ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ τάφου σιγῶσι τὰ πάθη, καὶ ὁ ὀφειλόμενος εἰς ἕκαστον φόρος πρέπει ἀκριβῶς νὰ τῷ ἀποδίδεται. Κίς ὁρμὴν στιγμιαίας ἀνθρωπίνης παραφορᾶς μ' ἐλύπησε καὶ τὸν ἐλύπησα, ἀλλ' ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ φρόνησις πρὸ καιροῦ συνέσφιγγαν ἐκ νέου τὰς χεῖρας ἡμῶν μετ' αὐτῆς παλαιᾶς εἰκοσαετοῦς φιλίας τὸν ἀρρήκτον δεσμόν! Ἠλὴν καὶ τοῦτο ἂν δὲν συνέβαινε, πάλιν ἤθελον χύσει δάκρυ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἀνδρός ὃν θρηνοῦσιν αἱ Μοῦσαι, καὶ ἤθελον κυνηθῆ ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ εὐλικρινέστερον.

Ποιητὰ τοῦ Χανίου τῆς Γραβιάς καὶ τῶν Σκιῶν τοῦ Φαλήρου δὲν ἀπέθανε! Ζῆς, καὶ θέλεις ζήσει ἐφ' ἧσον ὑπὸ τὸν γλυκὸν οὐρανὸν τῆς πατρίδος λατρεύεται ἡ ποίησις, καὶ ἀγαπῶνται οἱ ἱεροφάνται αὐτῆς.

Στρατιῶτα τοῦ Μισολογγίου καὶ ἐνταῦς ἀξιοματικῆ δὲν ἐλησημονήθη! σὲ θρηνοῦσιν οἱ συνάδελφοι καὶ φίλοι σου, καὶ τὰ τέκνα σου θέλουσιν ἀνευθερίστως φέρεϊ τὸ ὄνομα σου!

Τὰ τέκνα σου; . . . ἐπὶ δυστυχίᾳ κατὰ σειρὰν ἐθαψῆς καὶ ὅτε τῶν δύο σου τελευταίων νηπίων τὸ μείδιμα σ' ἐζωογόνησε πρὸς στιγμὴν, ἐνεκράθη δὲ παντὸς κατὰ πικρὰν τινα εἰρωνείαν τῆς εἰμυρμένης!

Καὶ κένος ὢν κατέλιπες πλοῦτον μέγαν ἐν ἐντιμῶν ὀνομα! — Ἀλλ' ἐρωτᾷ ἐκθάμβως ὁ σατανικός τοῦ ὕλισμου ὀπαδὸς « τὸ ἐντιμὸν ὄνομα μεταβάλλεται εἰς νόμισμα; »

Τοιαῦτα εἶναι φεῦ! ἡ τύχη καὶ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ πεπαιδευμένου! Ζῶν μὲν παλαίει πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, στήθος πρὸς στήθος μετὰ τῆς δυστυχίας, καὶ ἀποθνήσκων μόνον μεθιδῆ, διότι δὲν βαρύνει τὸ μέτωπόν του ἡ μολύβδιος τῶν ἐγκλημάτων αἰσχύνη, ἀποθανὼν δὲ καταλείπει ἐν ὀνομα ἐντιμῶν μὲν ἀλλὰ ξηρόν· καὶ ἐν φῶ ἡ κοινωμία ἐναθρονομένη νέμεται αὐτὸ ὡς ἀποκλειστικὴν κληρονομίαν τῆς, πολλάκις παραβλέπει τὰ πάσχοντα τέκνα, τὴν ταλαίπωρον σύζυγον τοῦ θανόντος.

Ἐπικυλοῦμαι, λοιπόν, ἐν ὀνόματι τῶν ἐν ἰσχύϊ στρατιωτικῶν διατάξεων, ἐν ὀνόματι τῶν γραμμῶν τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῶν τέκνων, τῆς συζύγου, καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ θανόντος στρατιώτου ποιητοῦ, ὅστις διὰ τῆς φιλοπονίας του ἦτο τὸ μόνον στήριγμα καὶ ἡ μόνη παρηγορία αὐτῶν, καὶ πέποιθε ὅτι ὁ ἐπαξίως δικαίων σήμερον τὰ στρατιωτικὰ οὐ μόνον δὲν θέλει ἀνεχθῆ νὰ ἐγεροθῆ πικρὸν τι παράπικρον ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἀσθεγῶν αὐτῶν ἡντιων, ἀλλὰ καὶ θέλει προσπαθήσει νὰ

ἐλευσῆ διὰ τῆς προσοσίας του τὴν εὐγνωμοσύνην των.

Σὺ δέ, φίλε καλέ, πολίτα ἀγαθὲ, στρατιῶτα ἐντιμῆ, ποιητὰ δόκιμε, ἀπελθε εἰς τὰς οὐρανίους μοῦσας, καὶ περιμένε τοὺς ἀγαπήσαντάς σε εἰς ταύτην τὴν ἀθλίαν καὶ πρόσκαιρον ζωὴν.

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

— * —

Ὁ Ἄγγλος ὑποναύαρχος Σαρτῆριος ἐφεῦρε πλοῖον τὸ ὁποῖον ἐπινοήμασε κριόν, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν πολιωρητικὰς τινὰς μηχανάς· ἰδοὺ δὲ τὴν γράφει περὶ αὐτοῦ·

« Τὸ πλοῖον τοῦτο τὸ ὁποῖον ἀνομάζω κριόν, ἀπαιτεῖ εὐάριθμον πλήρωμα, τὸ ἕκτον ἴσως τοῦ πληρώματος ἰσοδυνάμου πλοίου. Δύνημαι, κατασκευάζων αὐτό, νὰ παραδεχθῶ πᾶν εἶδος σχήματος κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν του, οὕτως ὥστε νὰ στρέφεται ταχέως καὶ μετὰ μηχανὴν ἀρκετὰ δυνατὴν, ὥστε νὰ καταβῆ πᾶν ἐπινοηθέντα πλοῖον κατασκευασμένον ἐντελέστατα κατὰ τὰ σημερινὰ σχέδια.

» Μοι φαίνεται ὅτι ὁ κριὸς πρέπει νὰ ἔχη πρόωρον καὶ πρῶμναν τοῦ αὐτοῦ σχήματος, νὰ ἔχη δὲ καὶ εἰς ἐκάστην αὐτῶν ἕλικα διὰ νὰ προχωρῆ, νὰ ὀπισθοδρομῆ καὶ νὰ στρέφεται.

» Ἰδοὺ τὰ ἀναπόφευκτα πλεονεκτήματα τῆς τοιαύτης κατασκευῆς·

» α' — Ὅλα τὰ ξύλινα πλοῖα θὰ καταντήσωσιν ἄχρηστα πρὸς πόλεμον, εἰμὴ μόνον ὡς μετακαμιστικά, ἢ ὡς ταχυδρομικὰ τῶν ὁπλοίων ἢ μεγίστη ταχύτης θὰ εἶναι ἡ ἐγγύτης τῆς ἀσφαλείας των.

» β' — Εἰσβολὴ εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους καταντᾷ σχεδὸν ἀδύνατος ἐὰν ὑπερασπίζεται ἀπὸ τοιοῦτου εἶδους πλοῖα.

» γ' — Αὐτὰ ὁμοῦ μετὰ τὴν ἠλεκτρικὴν ὑπερβύχιον τηλεγραφὸν καθιστῶσιν ὅλως σχεδὸν περιττὰ τὰ πολυδάπανα ὀχυρώματα τῶν παραλίων ὡς καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ ἔργα· ἀπαιτοῦσιν ὁμοῦ σύστημα πάντη νέον διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν παραλίων.

» δ' — Διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν σιμῆδὸν ἐξολόθρευσιν τῶν ἀνθρώπων ἢ ὁποῖα θὰ εἶναι ἀναπόφευκτος, διότι τὰ πλοῖα ταῦτα ἕνεκα τῆς κατασκευῆς, τοῦ τρόπου τοῦ μάχεσθαι καὶ τοῦ στενοῦ διαστήματος ἐν ᾧ θὰ κινῶνται δὲν δύναται νὰ ζωγρήσωσιν αἰχμαλώτους, πρέπει νὰ γίνῃ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν νόμος κανονίζων τὴν τρόπον τοῦ θεωρεῖν καὶ μεταχειρίζεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους. Ὅλα τὰ αἴτια ὅσα ἀνέδειξαν ἕως τῆς σήμερον τὴν Ἀγγλίαν θαλασσοκράτορα, ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ νέον σύστημα.»